

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

Ára: 120 Ft

XII. évfolyam 7. szám

* Társadalmi, kulturális, hagyományörző folyóirat *

2005. július

Ezüstmisére

25 éve szolgálja Iványi László plébános az Urat és népét. Áldozatos munkájáért mondtak köszönetet a hívek, a civilszervezetek, a Templomos Lovagrend Tiszántúli Komtúria. Köszöntötték a környező településen szolgáló paptestvérei is. Mindkét helyen megtelt a templom a hálaadó és ezüstmisézés áldást osztó pap tiszteletére.

Az ezüstmise emlékére ajándékozott szentképek jelmondata:

„Hálát adok Uramnak, Jézus Krisztusnak, aki erőt adott nekem, megbízhatónak tartott és meghívott szolgálatára.”

(1 Tim 1,12)

Az endrődi ünnepnek volt még egy meghatározó pillanata. A jubiláló pap szülei, Iványi Sándor és Kovács Erzsébet ezen a napon ünnepelte házasságuk 50 éves évfordulóját. Jubiláló szüleire az áldást az ezüstmisézés papfű adhatta:

„Istenem, áldd meg mindazokat, akik munkámban, életemben segítettek:

áldd meg Szüleimet, akik 50 éves házasságukért adnak velem együtt hálát, áldd meg munkatársaimat, barátaimat, híveimet.

Egyház Anyja – könyörögj érettünk!

folytatás a 131. oldalon

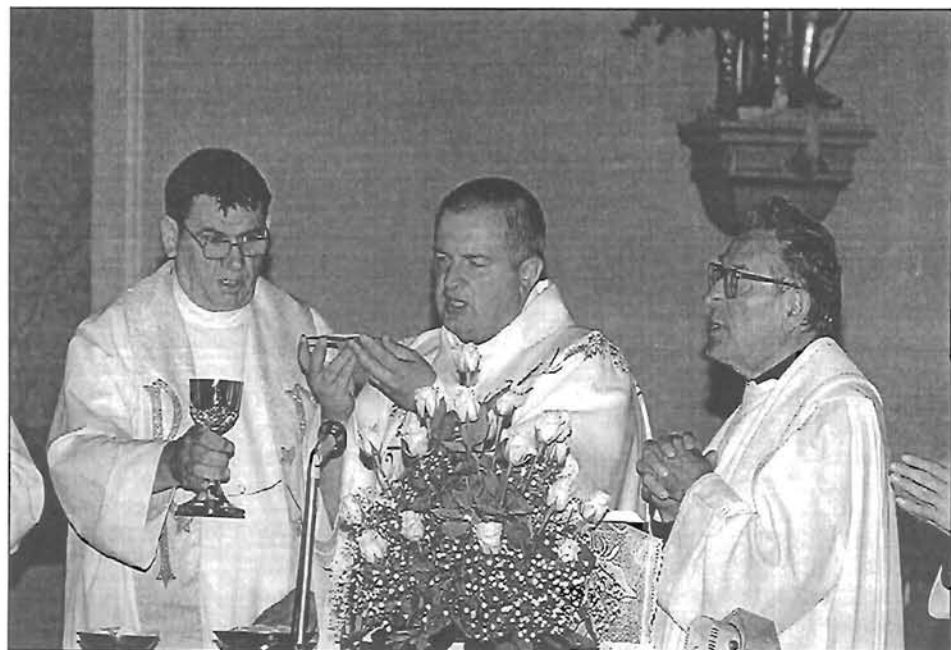
Szent áhitattal zeng az orgona
Porba hullt a fehér angyalsereg,
Az imádók szemébe könny remeg:
Ezüstmisében cseng a glória...

Negyedszázad az oltár számolyán
Napsugárban, hulló könnyben, vészben –
Áldozat a lelkekért egészen!
Légy üdvözölve, áldva, jó Atyánk!

Az Úrnak ezüstlelkű tanítványa
Ha szentelt kezed emeled áldásra:
Küldj szent áldást a sok szenvedőnek.

Ezüstsugáros, nászünneped fénye
Ragyogjon rá a mi lelkünk egére
S örömmel zengem: üdv az ünneplőnek...
(Horváth M. Emerencia)

Emelkedett lelkületű ünnepre gyűlt június 18-án Gyomaendrőd, majd egy héttel később Hunya lakossága. A két település plébánosának ezüstmiséjét ünnepelték méltó tisztelettel és nagy-nagy szeretettel.

Önnak joga van tudni...

hogy Gyomaendrőd város június 30-i Képviselő-testületi ülésére milyen témákat terjesztenek elő

Rendhagyó módon kezdődött a Városfenntartó és Környezetvédelmi Bizottság június 21-i ülése. Az ülés kezdetére a meghívó a 46-os főút és Kocsorhegyi bekötő út keresztesítésére szólt. A Kocsorhegyen élők egy csoportja tarthatatlannak ítélték az útviszonyokat, amelyek esős időben szinte járhatatlanok. További probléma, hogy a Vízügyi Felügyelőség száraz időben gáthasználati díjért engedi csak a közlekedést a védőgáton, esős időben pedig tilos a gát használatát.

Az utakat a képviselők és a meghívottak végigjárták, sajnos igaz, hogy még száraz időben is biztonsággal csak terepjárával szabad ott közlekedni. Sok panasz elhangzott az ott élők képviselőjében, az egyik legsúlyosabb talán az volt: „nem ismerjük a képviselőnket, még egyszer sem kerestett meg bennünket”. Persze az útviszonyok nem ettől romlottak meg, már 20-30 éve, hogy el kezdődött a romlás folyamata és alakult ki a mai tarthatatlan állapot. A bizottság úgy döntött, hogy a Vízügyi Felügyelőséggel kell egyeztetni a műszaki feltételekről, hogy egyáltalán hol engedélyezi a Vízügy az utak kialakítását, majd pedig az anyagi viszonyok alapján lehet dönteni, hogy mit és mikor tud tenni a város ebben a tarthatatlan helyzetnek a javításában. A látottak alapján, (nagyon sok rossz állapotú, elhanyagolt ház, gaz, csapadékvíz elvezetésének hiánya stb.) önkéntelenül is felvetődik az emberben az a gondolat, hogy ha csak gazdaságossági szempontokat alapján döntenénk, nem lenne-e gazdaságosabb, ha a jelenleg használatban lévő 30 tanyán élőket betelepítenénk a városba (?) Természetesen emberek sorsáról a döntést nemcsak a pénz motiválhatja!

Engedjen meg az olvasó egy személyes benyomást, ami szomorú lesz és erősen szubjektív, hiszen gyermekkoromban nyáron nap, mint nap nagyon sokat jártam ki Kocsorhegyre, hiszen ott volt a földünk, a kis tanyai épületünk, amit sajnos a kárpótlás során más „örökölt”, nem mi kaptuk vissza. Abban az időben sokkal többen éltek ott, működött az iskola, gyerekek játszottak az árokparton, járhatóak voltak az utak lovas kocsival és biciklivel egyaránt lehetett közlekedni. Gondozott, meszelt fehér falú, virágos tanyák, dolgos emberek éltek itt, aminek ma már sajnos híre hamva sincs... elmúlt.

A vitatott földperrel kapcsolatban a testület tavaly szeptemberi döntése értelmében a polgármester a Békés Megyei Bíróság döntése ellen fellebbezett, és benyújtotta egyúttal az FVM-nek a per tárgyát képező földingatlan egy részére az infrastrukturális vagy közösségi célra történő hasznosítási kérelmet. A döntés értelmében a kérelemben zömében művelési ágú földterületek lettek megjelölve: 604 ha, 15.862 aranykorona értékben, és a városhoz közel eső egyéb területek vonatkozásában 16 ha 222,4 aranykorona értékben, és körülbélül a fele a vitatott föld aranykorona értékének. A hasznosítási programban szociális földprogramot vázoltunk fel, amelyben szerepet kap az energiafű termesztése is. Ha a programunk elfogadásra kerül, akkor a Képviselő-testület közhasznú alapítvány létrehozásával és egyéb szervektől kapott támogatással kiegészítve valósítja meg a Szociális Földprogramot. Az alapítvány tagja lehet gyomaendrődi társaság, családi gazdálkodó, östermelő, magán személy.

Nem kis vita kísérte a Fő út 19 sz. előtti buszmegálló áthelyezését a Fő út 7-13 sz. alá. A buszmegálló áthelyezése már régóta téma, mert nagymértékben zavarja a mindössze 1 méterre lévő lakóházban élők éjjeli és nappali nyugalma. Idén a költségvetésben az áthelyezés céljára pénzt különítettünk el, ezért a tervek elkészülhetnek, és reményeim szerint rövidesen az áthelyezés is!

Előterjesztést tárgyalt a bizottság a Népliget utcában kialakítandó buszmegálló, -forduló és személygépkocsi parkoló kialakításának tervképzéseiről. A hosszú vita vége az lett, hogy meg kell oldani az iskolába járó gyermekek biztonságos busz közle-

kedését, de semmiképpen sem úgy, hogy a busz bejár a ligetbe naponta minimum 8 alkalommal, ezzel tönkre téve a tiszta, jó levegőt és csendet. Az a 2-300 méternyi séta amit meg kell tenni a buszmegállótól az iskola kapujáig kifejezetten jót tehet a gyerekek fizikai állapotának.

Parkolót csak annyit épít ki az iskola, amennyire a PHARE program kötelezi.

Vásártéri ltp. 28. sz. épület lakói írásban kérték a 27. sz. és 28. sz. tömb közötti közterületen parkolóút kiépítését, a személygépkocsik parkolthatósága érdekében.

Az önkormányzat a tervet és a közterületet biztosítja, a tömböt a lakóknak kell vállalni. A tervezés csak akkor indulhat, ha a megvalósításra a lakók írásos költségvállalása meg lesz.

Szent Gellért Katolikus Iskola oldalában nem gyalogos járda, hanem kerékpárút kerül megtervezésre, mert erre van szükség. A buszmegálló és forduló problémáját még az idén meg kell oldani a bizottság döntésének megfelelően.

Gazdaholding KFT az endrői vásártér területén megvásárolna 5 ha 412 négyzetméternyi területet, ahol felszíni gázolaj töltő állomást illetve gyümölcs depó lerakó helyet kíván kialakítani. A bizottság az adásvételi szerződés előkészítését az előterjesztésnek megfelelően egyhangúlag támogatta

Kamionorientált gyorsaszviztvit kíván létesíteni egy vállalkozás, amelyhez az önkormányzat tulajdonában lévő gyp művelési ágban nyilvántartott földterületre vásárlási szándékát benyújtotta. A bizottság a kérelmet támogatta.

Garbel Trade Kft, az Ifjúsági Tábort bérlője (többek között) a bérleti idő 10 évvel történő hosszabbítására nyújtotta be a kérelmet, ami azt jelenti, hogy összesen 20 évig lehetne bérlő. A kérelem indoka hogy a szálláshely minőségi fejlesztésére pályázatot kíván benyújtani, aminek az önköltsége, 30 millió forint, az önerő szükséglet 15 millió forint. A Kft csak akkor tudja vállalni a 15 millió önerőt, ha legalább 20 éven át biztosított a bérleti jogviszonya. A bizottság a döntést a testületre bízza.

A bizottság elfogadta a Kner emléktér megvalósításáról szóló részletes beszámolót, aminek főbb adatai: a beruházás elszámolt összköltsége 39, 3 millió forint volt, amelyhez az önkormányzat 16,6 millió forint saját erőt biztosított, a fennmaradó 22,7 millió forintot támogatásként kapta városunk a SAPARD forrásból, és a SZÉCHENYI Tervből.

Gyomaendrőd város területén a közúti közlekedés biztonságának vizsgálatát helyszíni szemle keretében végezték, amelyről jegyzőkönyv készült. A jegyzőkönyvből az derült ki, hogy a helyszíni szemlét Gyomán kezdték és befejezték a Hatház és Micsurin utca kereszteződésében.

Kérdésre kiderült, hogy időzavarba került a helyszínező bizottság, ezért valamikor folytatás kell hogy következzen, hiszen az endrői településrészen is vannak olyan frekvenciált közlekedési csomópontok, amelyek problémájáról minden évben beszélünk, és még sem születik semmilyen változás, ami enyhítene az oly kritikus helyzeten. (Posta, Domboszög, Gyógyszertár). A jegyzőkönyv 20 pontban tárt fel kritikus problémát a városban, amiből 2 pont foglalkozik az endrői településsel, és 18 pont gyomai résszel.

A Gold Menü Kft kérésére a bizottság egy évi próbaidőre engedélyezte az idegenforgalmi idény alatt 4 db négy személyes asztal és napernyő elhelyezését a szabadság tér 6 sz. előtti közterületen, közterület használati díj ellenében.

A polgármester tájékoztatójában elmondta, hogy az önkormányzat a közmunka program keretében 5 hónapra 30 fő, további két hónapra 15 fő, és a parlagrafű írtásra 2 hónapon át 25 fő foglalkoztatási lehetőségét kapta meg.

Császárné Gyuricza Éva
képviseelő

Hírek innen-onnan és házunk tájáról

Városi Zene- és Művészeti Iskola Képző és Iparművész Tagozatos növendékei vizsgakiállítását nyit meg június 2-án, a Katona József Művelődési Központban.
Bemutattok munkájukkal: Hevesi-Nagy Anikó, Kondorné Tímár Erzsébet, Molnárné Pésó Irma, Oláh Gizella és Szonda István növendékei.

Hátrányos helyzetű tehetséges gyerekek tanulmányainak elvégzéséhez nyújt segítséget Csányi Sándor az OTP Bank vezérigazgatója, aki magánvagyonából 1 milliárd forintot alapítványt hozott létre. A Jászágban és Somogy megyében élő negyven tehetséges gyerek életútját akarja segíteni az általános iskolától a diploma megszerzéséig.

Százfelé indult a száz lépés program. Júniusban megkezdte a szocialista kormány a száz lépés programjának országos megismertetését, amelyen a kormány minden tagja részt vesz. Országosan 150 helyszínen tervezik a beszélgetéseket a tervezett intézkedésekről. Békés megye több településén (Gyula, Sarkad, Kondoros, Békéscsaba, Battonya) június 16-án várták a kormány tagjai a kérdéseket. Ez a brit kormány mintájára elkezdett kampányturné ügyvezető KV akció (kérdések és válaszok) sok száz millió forintjába kerül a magyar adófizetőknek. Eppen ezen a napon (jún. 16.) került egyébként bejelentésre, hogy a kormány 125 milliárd forint tartalékpénzt fagyaszt be, hogy a tervezett költségvetési hiány tartható legyen. Ezzel valószínű befagyasztották az önkormányzatok kötelező tartalékalapját is, ami tovább nehezíti az amúgy is pénzügyi helyzetét.

Nemzeti Konzultációs Családi Nap rendezvénye volt Szarvason az Ifjúsági Táborban. A Családi Napon finom babgulyással kedveskedtek a szarvasi házigazdák. Kellemes beszélgetések, barátságok szövődtek. Mint ismeretes, a Nemzeti Konzultáció célja, hogy küzdjünk a ma elhatalmasodott széthullás, bizalmatlanság és értékek ellen életünk jövőbeni minőségének érdekében, mondjuk el véleményünket, a bennünket érintő dolgokban.

Budapest és a vidéki nagy városokban legalább 30 ezer embernek kell félnie attól, hogy bármelyik nap kiteszik őket az utcára, ezért az érintettek törvényt akarnak a kilakoltatás ellen.

A Selyem úti Óvoda és két vésztői óvoda, mint a Békés Megyei Egészségvédő Mozgásfejlesztő Szakmai Munkaközösség tagjai, június 3-án Gyomaendrődön rendezték meg a VI. OVI OLIMPIÁT.

Módosul a GYÓGYSZERTÖRVÉNY. A Parlament megkezdte a módosítás vitáját. A kormány szerint a változtatás kedvező lesz a betegeknek, mert lehetőséget ad arra, hogy a vásárlók megnyerésére a gyógyszertárak kedvezményt adjanak. A patikusok viszont úgy látják, hogy a tervezet módosítás drágulást eredményez.

Az Országgyűlés egészségügyi bizottsága elfogadta a törvénymódosító javaslatot, amely szerint megszűnik a recept nélkül kapható gyógyszerek egységes patikai ára.

A lakásmaffia áldozatait tömörítő Sors-Társak Egyesület feljelentette a magyar államot Strasbourgban. A civil szervezet szerint a kormányok futni hagyták a családokat.

Mély válságban van az Európai Unió, állapította meg a luxemburgi kormányfő, az EU soros elnöke, a kudarccal végződő csúcstalálkozó végén, amikor is nem született megegyezés az EU 2007-2013 közötti keretköltségvetéséről, miután a britek elutasították minden javaslatot.

Emberhez méltó életet kell teremteni a kormányváltás után, ami azt jelenti, hogy a gyermek nem teher, a nyugdíj nem segély, a munka nem alamizsna, a tanulás nem kiváltság, az egészség nem üzlet, hangsúlyozta Orbán Viktor a Nemzeti Konzultációs testület országjárásának első állomásán, Zsámbékon.

A FIDESZ MPSZ Gyomaendrődi Szervezete június 25-én tartotta tisztújító közgyűlését. Megválasztották az elnököt és az alelnököket. A következő két évre ismét Domokos László képviselő lett a helyi szervezet elnöke.

Tovább nőtt a bankok profitja. A magyar bankszektor nyerege ez év első negyedében 61%-kal, csaknem 40 milliárd forinttal nőtt a tavalyi hasonló időszakhoz képest.

Öregdiák-találkozók

Az ország legtöbb tanulmányi intézményeiben működnek különféle formában diák összejövetelek, osztálytalálkozók. Vannak intézmények, ahol évenkénti osztálytalálkozó van, ahol rendszeresen találkoznak minden évfolyam végzősei.

Szeghalmon a Péter András Gimnáziumban és a Szigeti Endre Mezőgazdasági Szakiskolában minden év június első hétvégéjén találkoznak az öregdiákok. Vaszkó Tamás iskolaigazgató szíven viseli ezeket a programokat, ahogy mondja, ez számára is nagy élményt és feltöltődést ad. Magam is részt veszek minden évben ifjúságom egyik meghatározó tethelyén, ahol újra megfiatalodunk, még akkor is, ha már bottal támogatjuk fizikai egyensúlyunkat.

Ez évben június 4-re szolt a meghívás, amely ágyban talált, beteg voltam, és nem sok reményem volt, hogy eljussak az Alma Mátérba. De az akarat is fűtött, és az égiek is segítettek, így mégis eljutottam oda, ahonnan az életbe kiléptem.

Vaszkó Tamás – mint minden évben - idén is sűrű, gazdag programot állított össze, a jelenlegi diákok közreműködésével. Ének, zene, szavalt, szombat délután majd két órán keresztül gyönyörködhattunk a szeghalmi majorettek műsorában, azok díjkiosztó ünnepségén is részt vettünk, akik szinte minden versenyt megnyertek. Meghallgattuk az igazgató beszámolóját, gondolatban búcsút vettünk azoktól a régi társaktól, akik az örökkévalóságba távoztak. Szívesen hallgatjuk meg az iskolával kapcsolatos alapítványok tevékenységéről szóló beszámolókat. Majd minden évben létre jön egy újabb alapítvány, melyet többnyire az itt végzett diákok hoznak létre. Az intézményben jelenleg 700-an tanulnak.

Évente kíváncsian megyek, hogy vajon osztályunkból hányan lesznek jelen. Tavaly volt a 60 éves találkozó, idén már csak hatan örülhettünk egymásnak...

A jó öreg tölgyfa alatt beszélgetünk, amit mindnyájan ismerünk már régről.

A programot minden évben az iskolaalapító és első igazgató, Nagy Miklós sirjánál zárjuk.

Ezután következik a búcsúzás, amely könnyeket csal szemünkbe, mert kimondatlanul is arra gondolunk, hogy látjuk-e még egymást, tudunk-e még találkozni életünkben?...

Gondolhatják sokan, hogy ez a találkozó már nosztalgia, de szerintünk több annál, hisz a múlttal való találkozás, a múlt felidézése lelki megfiatalodást is jelent...

Ezúttal is köszönetet mondok Vaszkó Tamás igazgató úrnak, mert nélküle és főleg gondoskodása nélkül ezek az évenkénti találkozók nem jöhetnének létre.

Azzal szoktunk elbúcsúzni, hogy jövőre újra, ugyanitt találkozunk. Adja Isten!

Vaszkó András
öregdiák

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Timár Máté

Lengyel László ny. hunyai plébános 1909-2005

„Légy csendességben: Isten hogyha hív,
Halkan szólít, mint pásztorhangú síp.”

Szabolcs megye Levelek nevű falujában született 1909. szeptember 5-én, kilencgyermekes család negyedik tagjaként. Vasárnapra esett szeptember 5-e, Úrfelmutatásra harangoztak, amikor felsírt az újszülött fiú. Szülei mélyen vallásosak voltak. Esténként az egész család együtt imádkozta a rózsafüzért térdén állva. Nagy volt a Szűz Mária tisztelet és szeretet náluk.

Elemi iskoláját a falujában végezte el, középiskolát csak egy év késéssel kezdhette el, mert egyszer-

re csak egy gyermeket tudtak szülei taníttatni. Korrepetálással segítette szülei kiadásain, mivel igen jó tanuló volt. Szemináriumba nehezen jutott be – görög katolikus volt és rítust változtatott – Szegeden elvégezte a teológiát, P. Hunya Dániel és társai voltak lelki, szellemi nevelői. Hálás szeretettel emlegette őket – „életem legboldogabb 5 évét éltem Szegeden”. P. Hunya Dániellel élete végéig tartotta a kapcsolatot.

1936. március 22-én szentelte pappá Glattfelder Gyula püspök úr.

Kollégiumi tanulmányi felügyelő volt Debrecenben 1936-40-ig, majd segédlelkész Debrecen Szent Anna Plébánián 1940-43-ig. Utána plébánosi kinevezést kapott Érmindszentre, ahol dűledező templom és plébánia várta. Hívei segítségével mindenszentekre a templombúcsúra, a templomtetőt rendbe tették, utána a többi javítást végezték el. Lóháton járta a tanyákat és a filiákat.

1945-ben önként jelentkezett „málenkij robot”-ra híveivel. Előtte az egész éjszakát az Oltárszentiség imádkásával töltötte. Jó pásztorként vigyázott nyájára, vasárnaponként ott is misézett – olykor elnyűtt híveire tekintve el-elcsuklott a hangja, szíve a torkában dobogott. Öreik kérésére szentbeszédeit, felolvasásait halkan, késő este tudta csak mondani. 30 hónapig volt a Donyec-medencének lakója.

35 kg-ra lefogyva, felpuffadva érkezett haza. Három hónap múlva már Gádoroson plébános 1947-53-ig, közben 1952-54-ig Orosházán is teljesít szolgálatot. 1954-58-ig Békéssámszonra kerül. Falusi származása miatt, inkább csendesebb helyre

szeretett volna kerülni. Békéssámszomból kérte magát olyan településre, ahol a templom a plébánia mellett van, mert ott 20 perc járásra volt a kápolna a plébániától és a lábai nem bírták.

Hunyára Békéssámszomból helyezte a Püspök Úr 1958 novemberében, ahová hűgával, Amálka néniével és annak két lányával érkezett a plébániára. Amálka néni látta el a házvezetői teendőket és a plébániához tartozó nagy kertet, amelybe a plébános úr is besegített.

Nagyon sok feladatot tűzött ki híveinek és saját magának is. Tavasszal már a templom környékét hozatta rendbe, kerítést csináltatott, amely még a mai napig is jó állapotban van. A villanyt bevezettette, a templom belsejét többször festette, a szobrokat aranyoztatta, renováltatta. Ebben segítette Till Aran képzőművész. Ő készítette a temetőben a nagykeresztet is 1959-ben. A harangokat villamosította, külföldről P. Szőke Jánostól kért anyagi segítséget. Később a padok aljára fűtést szereltetett, a beton aljzatra farostlemezt rakatott, hogy melegebb legyen a templom. Aranymiséjére körül lambériáztatta a templom belsejét, a tetőt javíttatta, a csatornázást megcsináltatta. Mindig szépíttette a templomot, a környékét fákkal ültette be. A plébániát szintén mindig javíttatni kellett, hisz a közel száz éves épület állandóan javításra szorult. Nagy terve volt a Hősök emlékművének megvalósítása, amelyet sok utánajárással 1989-ben felszentelték.

A híveit annyira szerette, hogy nemigen volt olyan család Hunyán, akit ne látogatott volna meg. Ha beteg volt valaki és tudomására jutott, mindegy volt, hogy járt-e templomba vagy sem, többször meglátogatta, beszélgetett, később már a szentséget is vitte. A 32 évben szinte nem volt olyan beteg, aki szentség nélkül halt volna meg. A gyerekeket szívesen tanította, pedig még akkor sok gyerek volt, de beosztotta úgy, hogy minden osztálynak legyen hittanóra. Még a két tanyai iskola működött, oda is járt minden héten, hóban-sárban, hogy azok se maradjanak hitoktatás nélkül. Számon kérte, ha valamelyik gyerek nem volt templomban, hogy, miért nem volt, úgy azután igyekezett mindenki ott lenni a szentmisén. Jó kapcsolata volt a tanárokkal, a falu vezetőivel, egyszóval mindenkivel.

Nagyon kedves emlék marad mindnyájunkban a sok búcsújáró hely, ahová szervezte az utakat, az úton elmondott sok szép ének és ima, a vasárnapi szentórák, amikor egy-egy részt velünk olvastatott és kérte híveit, hogy ezt ne hagyjuk abba, mindig végezzük az elsővasárnapi szentórák. Sokszor gyerekeket is vitt a búcsúra, papszentelésre, olyankor velük énekeltetett és imádkoztatott, bízunk benne, hogy ezekre mind jó szívvel emlékeznek az ott résztvevők. Nagyon boldog volt, mikor Szurovecz Vincét, Hunya szülöttét szentelték pappá, hisz az ő szolgálata alatt, az ő érdeme is volt.

A Mária Társulatot is újra szervezte, bevonva a fiatalabbakat is, hogy legyen utánpótlás, jelenleg 45 tagja van.

Minden első csütörtök este nyitott tabernákulum előtt (amíg tudott térdelni) szentségimádatást végzett, később a gyóntatószékben végezte, mikor már nem tudott térdelni.

1984-ben meghalt Amálka néni, segítője, támasza, utána unokahúga, Gizike vette át a sok munkát. Gizike is elvégezte a teológiát, így a hittanoktatásban, templomi felolvasásban sokat segítette plébánosunknak, akinek nagy szüksége volt erre, mert egyre romlott egészsége.

Miután fizikai hanyatlása miatt nyugdíjazásra került sor 1990-ben, Orosházára költözött unokahúgával, aki haláláig ápolta. Amíg el tudott járni a templomba, kíségette a plébánost, főleg gyóntatott. Szerdánként Gizikével a kórházban a betegeket látogatták. A 30-40 éve vallását nem gyakorló betegeket igyekezett Jézushoz visszavezetni. Később, mikor nem bírt már járni, otthon misézett.

Nem csak igazi jó lelkipásztorunk volt, hanem jó lelki barátunk is. Síremlékét több évvel ezelőtt elkészíttette, többször hallottuk is tőle, hogy hívei közt szeretne pihenni, hiszen élete egyharmadát itt töltötte. Ez a vágya megvalósult, június 14-én kísértük utolsó útjára, sírja a nagykereszt mellett van.

Emlékét megőrizzük, nyugodjék békében.

„Ne nézz se jobb felé, se bal felé:
Csak az egyenes út az Istené.”

Hanyecz Vencelné

„A trianoni béke következtében lefegyverzett Magyarországon a kultúrta- rca is. Honvédelmi tárcá olyan értelemben, hogy most elsősorban a szellem, a művelődés feyverével kell védünk hazánkat, s ezekkel az eszközökkel kell mindig újból meg újból bebizonyítanunk a világ nemzetei előtt, hogy a magyar visztantságos életének második ezer esztendejében is életképes, erős, és hogy bántani nagy történelmi igazságtalanság.” – Ezen gondolatok jegyében kért Klebelsberg Kunó az Országgyűlés 1925. évi költségvetési vitájában a VKM számára kiemelt támogatást.

A szellemi honvédelem szükségességét a legkülönbözőbb irányzatok is belátták. A hang- sulyok persze, kinél-kinél máshova kerültek, de a kultúrta- rca szükségességében mind egyet- értettek. A kor két ideológusa, Szezfű Gyula és Prohászka Ottokár is támogatta a miniszter törekvéseit. Prohászka ráirányította figyelmét a mérsékelt reformpedagógiai törekvésekre is az addigi Finánczy-féle késő herbartianus pedagógiával szemben – amelytől gimnáziumi és kadétskólai évei alatt maga is sokat szenvedett. Olyan szaktekintélyekkel működött együtt, mint Imre Sándor, Sik Sándor, Karácsony Sándor és mások. A körük épülő kiváló szakembereket segített megújítani a polgáriiskolai és a gimnáziumi tanárképzést, létrehozni a tanítóképző intézeti tanárok korszerű képzését segítő Apponyi-kollégiumot.

A NÉPISKOLAÉPÍTÉSI PROGRAM

1925. május 14-én megjelent az elemi népiskolák új tanterve. Mely szerint: „A népiskola célja: a hazának erkölcsös, értelmes és öntudatosan hazafias polgárok nevelni, akik az általános műveltség alapelemeit bírják, és képesek arra, hogy ismereteiket a gyakorlati életben értékesítsék.” A már említett 1925. évi parlamenti költségvetési vitában hangoztatott „szellemi honvédelem” érvei hatásosnak bizonyultak. Így szeptember elején egy szentesi népgyűlésen a miniszter bejelentette, hogy a VKM 7,5 millió koronát kíván tanyai népiskolák építésére fordítani. Ennek törvényi feltételeit az 1926. évi VII. törvény biztosította, amely létrehozta a Népiskolai Építési Alapot. A törvény iskolaépítési kötelezettséget írt elő minden meghatározott sugarú területen (1,5-4 km), ahol legalább 20 család vagy 30 tanköteles lakik. Az iskolaépítés helyét a VKM segítségével jelölték ki, az építési ún. normálterveket is a minisztérium bocsátotta rendelkezésre. A Klebelsberg-féle normaiskolák többnyire kéttantermes, többnyire kápolnával felszerelt iskolák voltak, két szobával, konyhával és mellékhelyiségekkel ellátott tanítói lakással, a kor egészségügyi előírásainak megfelelő illemhelyekkel, sportudvarral, gazdasági épületekkel, megfelelő gyakorlóterekkel. – Az utóbbiak részben a korszerű gazdasági ismeretek átadását, részben

a tanító fizetés kiegészítését szolgálták.

A népiskola-építési akció 1931-re kb. 5000 tanterem és tanítói lakás felépítését eredményezte. Eötvös óta nem fordult ekkora figyelem a népoktatásra, mint ekkor, s Klebelsberg óta ilyen arányú építkezésre nem volt sem pénz, sem akarat, sem összefogás, de ilyen széles látókörű koncepció sem. – A rombolásra annál inkább, de az már egy későbbi történet. – A Bethlen-kormány 1931. júliusában történt lemondásával a „sváb gróf” is leköszönt az öt poscsékolással, álmodozással, idealizmussal vádoló ellenfelei nagy örömeire. Az általa szükségesnek ítélt 9000 tanteremből 5000 épült fel miniszter- sége alatt. Valójában ennél jóval több, hiszen az elavult, újjáépített tantermeket, kb. 1290-et nem tartalmazza a statisztika. Az iskolák kétharmada az Alföldön épült:

Pest-Pilis-Solt megyében	332
Jász-Nagykun-Szolnok	98
Szabolcs-Szatmár	91
Csongrád megye és Szeged	18
Békés megye	68
Heves megye	61
Csanád megye	46
Hajdú megye	39

ÉRTELMISSÉG- ÉS MŰVELŐDÉSPOLITIKA A HUSZAS ÉVEKBEN

A vesztes háború, a Monarchia széthullása, az öszirózsás forradalom és az azt követő rövid életű Tanácsköztársaság, majd a trianoni békediktátum hatalmas sokkhatást okozott a magyar társadalomban. Mindenképpen el kellett, hogy gondolkodtassa a korabeli uralkodó osztályt. A nemzetközi felháborodást okozó fehérterror visszazsorítása, a belpolitikai és a gazdasági helyzet konszolidálása, az új, immár kétharmadára zsugorodott Magyarország legitimálása a külföld előtt Bethlen István kormányára várt.

A tapasztalatokból okulva a létező szociális feszültségeket is be kellett látni, s valamilyen módon törekedni kellett azok orvoslására. Állami szociális és népegészségügyi intézkedésekre, mérsékelt földreformra – Nagyatádi-féle földreform – volt szükség. Ehhez szigorú feltételek mellett népszövetségi kölcsönt is szerzett a kormány. A Bethlen-Peyer paktum igyekezett kifogni a szelet a szélsőséges irányzatok, elsősorban a kommunisták vitorlájából, teret engedve a korlátozott, de mégis parlamentáris viszonyok között működő szociáldemokráciának, a nemegyszer nagyon is harcosszakszervezetek tömegbázisán nyugvó munkás érdekképviseletnek. A paktum része volt az is, hogy a szocdemek tevékenységüket a városokra, a munkásságra korlátozzák.

A népesség kétharmada még ekkor is falun, mezőgazdaságban élt. Hogy a századfordulón és a századelőn oly veszedelmesen terjedő agrárszocialista mozgalmak ne nyerhessenek ismét teret, ennek a rétegnek is adni kellett valamit. A hadiözvegyeknek, hadiárvánknak, rokkantaknak szerény járadékot, kis veteményföldet, kedvezményes házhelyet, vitészégi kitüntetés ese-

tén pedig negyven-ötven hold földet. A Nagyatádi-féle földreform nem érte el célját. Sok volt az igénylő, kevés a kiosztható föld, és persze a tetemes kártalanítás ellenére is a legrosszabb minőségű földjeiket ajánlották fel erre a célra a nagybirtokosok. Az újdonsült kisbirtokosok pedig felszerelés és töke híján belerokkantak a kölcsönökbe és az adóba.

Mégis, legalább a figyelem ráirányult a falura, s ez nem csak szociális szempontból értendő, de a szellemi, a művészeti élet is kezdte felfedezni a falut. A parasztság, mint „öserő” mitizálása már a háború előtt elkezdődött. A dzsentri származású középosztály megrettenve a munkások szervezethez, erjétől a „nép” tisztaságát, romlatlanságát kezdte tömjenezni erkölcsi, s nem utolsósorban faji szempontból szemben a városi munkásságnak „a kommunisták és a zsidók által megrottott”, fajilag is vegyes, s ezért könnyebben is meg- rontható tömegeivel.

Ez a nép felé fordulás találkozott a Bethlen-kormány vallás és közoktatási miniszterének, gr. Klebelsberg Kunónak a törekvéseivel, noha őt nem elsősorban szűk látókörű faji szempontok vezették. Szerinte az újabb társadalmi robbanás megelőzésének egyetlen módja a nép felemelése, nevelése, amelynek keresztény-nemzeti szellemben kell megvalósulnia. „Sajátságos az, hogy mennyit vettünk mi a magyar néptől, amivel nincs arányban az, amit a szervezett államhatalom a népnek nyújthatott. (Nem szólok most adóról, katonáról.) ... A nép odaadta nyelvét és meséjét, zenéjét és izlését, hogy azt megnevesítve, kiváló szellemek nemzetivé fokozzák fel” – mondotta.

A megcsönkített haza felemelésének eszköze a neonacionaliz-

mus, amely nem más népek ellenében, hanem a magyarság saját, belső erőt mozgósítva, a tevékeny hazaszeretet már Széchenyi által is képviselt eszméit megvalósítva lehetséges. „Háromféle magyar hazafiság van: szónokló, kesergő és alkotó hazaszeretet. ... A neonacionalizmus a korábbi idők szónokló, ünneplő és civódó hazaszeretettel szemben a munkás hazaszeretetet hangsúlyozza. Elsősorban a tudás erejével meghatványozott munka kultuszát iparkodik szolgálni.” Az állam vezetésére elhivatott, azt évszázadokon át betöltő „nemesi nemzet” mai utóda Klebelsberg szerint a jórészt nemesi származású középosztály, amelynek nemcsak történelmi hivatása, de kötelessége is ez az újfajta hazaszeretet. – Mint ahogyan a nemzetet vezető értelmiség szerepét a reformkorban, a 48-as forradalomban és szabadságharcban, de részben még a kiegyezést követő polgári fejlődésben is az egyre erősödő polgári középosztály mellett a nemzeti-liberális közepnemesség vállalta. – Tehát ezt a középosztályt kell alkalmassá tenni új feladatai ellátására. A latinus, jogászai műveltség helyett új, korszerű ismeretekkel kell felvértezni gyermekeit.

Ezt a célt szolgálta az 1924. évi II. törvény, amely három, egyenrangú középiskola-típusról rendelkezett: 1. gimnázium: amely minden irányú, humanisztikus, elsősorban nyelvi és irodalmi tanulmányok révén, 2. reál-gimnázium: amely „főként latin és modern nyelvek intenzív tanulmányozása által”, 3. reáliskola: amely „főként az élő idegen nyelvek, valamint a matematika és a természettudományok tüzesebb tanításával” valósítja meg a középiskolai képzést, amelynek feladata: „a tanulót vallásos alapon erkölcsös polgárrá nevelje, hazafias

szellemben általános műveltséghez juttassa, és a felsőbb tanulmányokhoz szükséges szellemi munkára képessé tegye.” A reáliskolák, reál-gimnáziumok támogatásával, a köztisztviselők, közalkalmazottak gyermekei számára biztosított különleges ösztöndíjjal az új, korszerű műveltség megszerzését kívánta segíteni a miniszter. Ezáltal a nemesi származású középosztálynak a hivatalnoki pályán mutatkozó túlsúlyát akarta megváltoztatni, s a gazdasági pályák felé orientálni az utódokat. – Ezért fejlesztette a külföldi gazdasági, ipari és kereskedelmi közép- és felsőfokú iskolákat is. Sajnos, nem sok sikerrel, hiszen még 1934-ben is a diplomások 40%-a jogász volt.

A középosztálynak pedig alapvető szerepet szánt népnevelő programjában a falvakban és a tanyákon is. Ezekben a településeken, pl. egy átlagos parasztfaluban az értelmiség a papból, a jegyzőből, a tanítóból, nagyobb falvak esetében még a körorvosból és a „lódoktorból” és – ha volt a közelben – az uradalom gazdasztijeiből állott. Őket kellett rádöbbeneni történelmi hivatásukra, amelynek sok esetben a tanítók és az alsópapság tudatában is voltak. Ők alkották a középosztálynak azt a rétegét, amely a néppel a legszorosabb érintkezésben volt a mindennapok során, s amelybe a bejutás, ha kismértékben is, de az alsóbb osztályokból is lehetséges volt. Érdekes módon éppen ez, a „nemesi nemzetnek” a peremén létező, származásában nem is mindig odatartozó, de szellemiségében, hivatástudatában az attól elvárt magatartást magáévá tevő réteg lett a falvakban a klebelsbergi kultúrpolitika legfőbb támasza és későbbi továbbvivője.

(Folytatjuk!)
BULA TERÉZ

Katolikus oldal

JÚLIUSI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és 19 órakor. Hétköznap reggel fél 8-kor.

Szent Gellért Iskola kápolnájában

Szeptemberig nincs mise a nyári vakáció miatt.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor.

Kedden, csütörtökön, elsőpénteken és szombaton este 6-kor.

A szombat esti előesti mise vasárnapi mise.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap 19 órakor.

Szombaton 19 órakor vasárnapi előesti mise.

JÚLIUSI ÜNNEPEK

2. szombat:	Sarlós Boldogasszony
3. vasárnap:	Évközi 14. vasárnap
4. hétfő:	Portugáliai Szent Erzsébet
5. kedd:	Zaccaria Szent Antal áldozópap
6. szerda:	Goretti Szent Mária szűz
9. szombat:	Szent Zhao Rong Ágoston áldozópap és társai
10. vasárnap:	Évközi 15. vasárnap
11. hétfő:	Szent Benedek, Európa fővédőszentje
13. szerda:	Szent Henrik
14. csütörtök:	Lellisi Szent Kamill áldozópap
15. péntek:	Szent Bonaventura püspök, egyháztanító
16. szombat:	Kármel-hegyi Boldogasszony
17. vasárnap:	Évközi 16. vasárnap
18. hétfő:	Szent Hedvig királynő
20. szerda:	Szent Apollinaris püspök, vértanú
21. csütörtök:	Brindisi Szent Ióric áldozópap, egyháztanító
22. péntek:	Szent Mária Magdolna
23. szombat:	Szent Brigitta szerzetesnő
24. vasárnap:	Évközi 17. vasárnap
25. hétfő:	Szent Jakab apostol
26. kedd:	Szent Joakim és Szent Anna
27. szerda:	Szent Chârbell Maklouf áldozópap
29. péntek:	Szent Márta
30. szombat:	Aranyszavú Szent Péter püspök, egyháztanító
31. vasárnap:	Évközi 18. vasárnap

AZ EGYHÁZ BŰNEI? 6. (Mi igaz, mi nem igaz?)

A LEGGYAKRABBAN IDÉZETT
TÖRTÉNELMI BŰNÖKRŐL

Dr. Toma Ferenc írása

Az oktatás és a papság

Ha a papság és a társadalmi haladás, illetve a kultúra kérdéséről szólunk, beszélünk kell az oktatás ügyéről.

Tágabb értelemben ide tartozik, hogy Európa népeit a szerzetesek, elsősorban a bencések majd a ciszterciek tanították meg a korszerű földművelésre; a nehézeke, a háromnyomásos talajgazdálkodás alkalmazására; a mocsarak lecsapolására, a kert- és szőlőgazdálkodásra stb. Európa és a magyarság gazdasági-kulturális fellendülésének egyik alapja volt ez.

A szorosan vett oktatásügygel kapcsolatban említettük már, hogy a mai iskolák őseit Európában mindenfelé az egyház alapította. A népoktatás csirái a plébániai iskolák voltak. A plébánosok a szegény nép tehetségebb gyermekeit ingyen tanították itt az írás, olvasás, számolás elemeire. Mellettük ott voltak az ún. káptalani és kolostori iskolák. (Csak a bencéseknek kb. 1500 kolostori iskolájuk volt Európában a középkorban.)

Az első magyar iskolát a bencések hozták létre Pannonhalmán 996-ban. Az első magyar népi kollégiumot is egy pap alapította Esztergomban, 1390-ben; kizárólag szegény diákok készültek fel itt egyetemi tanulmányaikra. Hazánkban 1868-ig kizárólag az egyházak szerveztek népiskolákat, ők képezték tanítókat, írtak tankönyveket. Későbbi egész iskolarendszerünk az egyház iskolarendszerére épült.

Az első magasabb szintű iskolákat ugyancsak az egyház hozta létre. A XIV. századi Európa 36 egyeteméből 31 egyházi alapítású.

Az első ipari iskolát, a szakmunkásképző ösét, a vasárnapi iskolát, az első tanítóképzőt (1685) egy pap, de la Salle Szent János (†1719) alapította az iparosodás korában. De la Salle „iskola-testvérei” mellett sok más ok-

A katolikus oldalakat
szerkeszti:

Iványi László
plébános

tatórend keletkezett ez időben a szegények és pl. a leányok oktatására, ami abban a korban egyedülálló volt. (Figyelemre méltó, hogy mindez akkoriban történt, amikor pl. a felvilágosult Voltaire elhibáztottnak és feleslegesnek tartotta a szegények oktatását, s emiatt élesen támadta az „iskola-testvéreket”)

Az iskolaügy számos részterületeiről is hozhatnánk példákat. Pl. a siketnémák oktatásával először a spanyol Pedro de Poncé barát foglalkozott (†1580), majd de l'Épée Károly abbé (†1765). Magyarországon is szerzetes volt a siketnémák váci intézetének első igazgatója, Simon Antal (†1808). Hazánkban ő dolgozta ki elsőként az elemi iskolák számára az írást és olvasást együttesen tanító eljárást.

Az egyházi iskolákban ma is gyermekek és fiatalok millióit tanulnak. Az egyházi iskolák különösen jelentősek a fejletlen országokban: a nélkülöző gyermekek sok esetben ma is egyedül itt találnak tanulási lehetőséget.

Magyar irodalom, szakirodalom és a papság

Számos pap nevét idézhetnénk a művészetek, az irodalom, festészet, zene stb. területéről. De most csupán néhány hazai nevet említünk példaként, a magyar irodalom, illetve a tudományos irodalom területéről.

A magyar irodalmi nyelv egyik megteremtője Pázmány Péter bíboros, esztergomi érsek (†1637). Ő alapította a nagyszombati egyetemet (1635), a mai budapesti tudományegyetem őseit.

Faludi Ferenc (†1779), Ányos Pál (†1784) és Verseghy Ferenc („1822) szerzetespapok koruk legnevesebb költői közé tartoznak. Verseghy az első „idegen szavak szótára” szerkesztője.

Dugonics András (†1818) az első magyar regény, az „Etelka” írója. Magyar nyelvű matematika könyvével megalapozza a magyar matematikai szaknyelvet.

Baróti Szabó Dávid székely papköltőnek (†1819) jelentős szerepe van a magyar költői stílus fejlődésében.

Rajnis József (†1812) klasszicista költő.

Révai Miklós (†1807) költő a magyar nyelvtudomány egyik legnagyobb alakja, az első magyar stilisztika szerzője. – Révait, Baróti Szabót és Rajnist az irodalomtörténet, mint „Klasszikus triádst” emlegeti.

Virágh Benedek (†1830) a magyar ódaköltészet Berzsenyit megelőző korszakának legnagyobb mestere.

Czuczor Gergely (†1866) költő, nyelvész, a magyar romantikus irodalom kiemelkedő alakja. Megírja az első magyar romantikus eposzt. Néhány ódáját máig is úgy írtik meg, hogy szépségükben közvetlenül Vörösmarty ódái után következnek. A magyar nyelvű szótár úttörő munkása.

A tudományos irodalomban szereplő papi nevek közül néhány: Izsó János (†1793) építészeti szakiró. – Molnár János (†1804) az első magyar nyelvű fizikakönyv szerzője. – Makó Pál jezsuita közvetítő tankönyveiben, hazánkban elsőként, a differenciál- és integrálszámítást (1763). – Pray György (†1801) és Katona István (†1811) a kritikai történetírás, illetve a magyar történettudomány megalapozói közé tartoznak. (A közismert Pray-kódexet az előbbiről nevezték el.) – Sajnovits János csillagász bizonyítja be 1770-ben a finnugor rokonságot. Székér Joakim (†1810) írja az első magyar nyelvű történelmet, Szilasy János (†1859) az első általános neveléstant magyarul, Laky Demeter az első magyar nyelvű iskolai „poétikát” (a költészet történetét és rendszert 1847-ben). –

Kresznerics Ferenc (†1832) kiváló szótár-

rírónk. Rónay Jácint bencés (†1889) – Kosuth gyermekeinek nevelője – a darwinizmus első magyarországi terjesztője és Európa-szerte neves művelője. Lélektani művei is úttörők hazánkban. – Tóth Mike (†1932) jelentős ásványtant írt és az első magyar könyvet a fényképezetről.

Vallás, istenhit, tudomány

A vallás, az istenhit és a tudomány kérdésének kapcsolatáról végül általában megemlíthetjük, hogy a kommunizmus korában mindennapos állítása volt a propagandának, hogy a vallás (az egyház) és az istenhit szemben áll a tudománnyal. Ennek a súlykolásnak hatásai máig is tapasztalhatóak, pl. az elmúlt korban képzett pedagógusok vagy újságírók

közében. – A tény viszont az, hogy például mindazok a nagy tudósok, akikről ebben a korban is (aminthogy ma is) minden általános és középiskolás gyermek tanult, szinte kivétel nélkül legalábbis istenhívők voltak, és sokan közülük vallásosak: amint az volt pl. Kopernikusz, Kepler, Galilei, Ohm, Galvani, Volta, Ampere, Newton stb. De ugyanígy nagy arányban istenhívők korunk legnagyobb tudósai is, mint M. Planck, A. Einstein, W. Heisenberg, E. Schrödinger, N. Bohr stb.

– A. Einstein századunk egyik legnagyobb fizikusa és gondolkodója írja: „Mind a természettudósnál kézenfekvőnek kell lennie egy bizonyos fajtájú vallási érzésnek, mert nem képzelheti azt, hogy azokat a rend-

kívül finom összefüggéseket (törvényeket), amelyeket felfedez, elsőnek ő gondolta el. A felfoghatatlan világmindenségben egy határtalan magasabbrendű értelem nyilatkoztatja ki magát.” (Barnett: Einstein und das Universum). M. Planck hasonlóan: „A fizikai kutatások eredménye ahhoz a felismeréshez vezet, hogy a világmindenség építőkövei nem összefüggéstelenül helyezkednek el, hanem egységes terv szerint függnek össze... A legcsodálatosabb azonban az, hogy a törvények szakszerű megfontolása minden elfogulatlan emberben azt a benyomást keltik, hogy a természetet értelem, céltudatos akarat irányítja... Vallás és természettudomány tehát nem zárják ki, inkább kiegészítik egymást.” (M. Planck: Reden und Vorträge.)

(folytatjuk)

ÉLETKÉPEINK

Az idén 10 éves a Szent Gellért Katolikus Általános Iskola. Az iskola történetének harmadik ballagásáról látunk itt két képet, egy felvételt pedig az iskolai gyereknapról. A gyerekek kipróbálhatták a lovaglás örömeit. (Jobb felső kép: Uhrin Éva, 8. osztály)

A jobb alsó képen pedig a hunyai ballagó nyolcadikosokat láthatjuk. Balról jobbra: Hanyecz Adrienn, Szilágyi Andrásné tanítónő, Sóczó Géza hitoktató, Cserven László, Tímár Béláné igazgatónő és Cserenyecz Nikolett. Június 5-én volt a ballagók miséje.

Megyesi Hajnalka 8. osztály, az alatta lévő képen pedig a ballagó osztályfőnök, Polányi Éva és tanítványai

Szentek élete

Az oldalt szerkeszti: Sóczó Géza

Goretti Szent Mária

Corinaldo (Ancona) 1890. okt. 16. – Nettuno, 1902. július 6.
Ünnepe: július 6.

Londonban született 1478. februárban. Bizony, ma is vannak örök értékek, amelyek védelmében életet adja az ember. Ezekben az értékekben Isten akaratát öltöztet, aki az embert szeretné igaznak, szépnek, jónak látni. Érte hal a vértanú, amikor nem engedi, hogy elvegyék tőle az értékeit.

1902. Parasztsalád hat gyermekkel Nettunóban, az anconai tartományban küszködött az életért. Az apa meghalt maláriában, az anya dolgozott helyette is, hogy eltartsa gyermekeit. A legnagyobb, Mária otthon maradt kisebb testvéreire vigyázni, főzni, takarítani. De az ördög itt is megtalálta a csendes, visszahúzódi kislányt. A szomszéd fiú akart erőszakoskodni vele. Játék ez? Ő tudta, hogy nem játék, hanem komoly dolog, amit rábízott az Isten az emberre: a tisztaság erényét.

Az egész július 5-én szombat délelőtt történt, amikor a család kint dolgozott a földeken. A szomszéd fiú rárontott Máriára. Ez csak így kiáltozott: „Nem, nem az bűn, Alessandro, elkárhozol érte!” Alessandro nem bírta vele, erre fogott egy éles kést és rátámadt. Tizennégy mély sebet ejtett rajta, és ezen kívül még négy kevésbé mélyet. Végül felfigyeltek a szomszédok és odasiettek.

Ez csak a kiteljesedése, a koronája volt Mária fiatal életének. Hogy azt tudta gyilkosa keze közt mondani: Inkább meghal, semmint súlyos bűnt kövessen el, nem volt előzmény nélkül. Nem sokkal előbb így beszélt: „Mama, inkább öljenek meg, mint úgy beszéljek.” (Értsd: úgy ahogy előzőleg a kútnál az egyik szomszéd lányt hallotta beszélni.) Epp öt héttel előbb volt Mária elsőáldozó. S aznap reggel, amikor Alessandro megtámadta, még örömmel újságolta barátjának, Teréznek: „Holnap megyünk Campomortoba -alig várom a szentáldozást!” Az édesanyja, pedig azt mondhatta róla: „Mária mindig engedelmeskedett nekem!”

Alessandro Serenelli később maga is tanúsította, hogy esős napokon vagy amikor kevesebb volt a munka, akadt egy-egy szabad órája, mindig a rózsafüzért látta a kezében. Barátnője Teréz, pedig úgy nyilatkozott, hogy lehetett látni, olyan lány volt, aki különösképpen vonzódott a Megváltóhoz.

A labdarúgás utolsó szakasza is befejeződött. Pelyva Miklós edző sem tudott csodát művelni. Egy hónap kevés idő ahhoz, hogy a sikertelen évet megváltssa. Arra elég volt, hogy bebizonyítsa érdemes tovább próbálkozni. Sokkal nagyobb lélekszámú települések csapatai rúgják a labdát megyei első vagy második osztályban. (Szeghalom, Mezőberény, Tötömlős, Békés, stb.) Nincs Kovács Lajosunk, aki csodát varázsoljon..

Kiestünk az NB III-ból, újra kell kezdenünk! Mi szurkolók szeretjük a focit.

A megye első osztályban is gömbölyű a foci. Ne adjuk fel a lehetőséget! A Rózsahegy Kálmán Általános iskolánk csodát művelt az atlétikában. Bizonyára a fociban is tudnak segíteni.

Május 22. Cegléd - Gyomaendrőd VSE: 6:0

A nyolc ifjúsági játékkal fellálló csapatunk az első negyed órában csődöt mondott. A még nagyobb hazai győzelmet Hanyecz kapusunk kitűnő védése akadályozta meg. A csapatból csak Timár dicsérhető.

14. Gyomaendrőd VSE 23, 1, 3, 19 16-91 6.

Gyoma FC – Méhkerék: 2:1

Alaposan megizzadt a hazai csapat a győzelemi 3 pontért.

Gól: Hunya 2, jó: Osán, Hunya, Bela, Timár, Dinya.

9. Gyoma FC 26,4, 5, 10, 46-36 38

Május 30. Gyomaendrőd VSE – Nagykáta: 1:2

Óriási melegben, álmosan kezdtek az endrődiek. Az 5. percben kapott

Hogy miként gondolkodott és szíve mélyén mi rejlett, azt megmutatta életének utolsó 24 órája. Két óráig tartott a műtét. Mária végig öntudatlan volt, s egyre csak Máriát és Jézust szólította. Amikor megkérdezték megbocsát-e gyilkosának, ezt válaszolta: „Természetesen megbocsátok, és az égből imádkozni fogok a megtéréséért. Jézus kedvéért, aki megbocsátott a bűnbánó latomnak, azt akarom, hogy ő is ott legyen a közelemben, a paradicsomban.” Seblázában újra és újra átélte küzdelmét. Azt kiabálta: „Ne tedd Alessandro, mert bűn és elkárhozol miatta!”

Másnap, 1902. július 6-án, vasárnap Mária meghalt. Alessandro Serenellit 30 évi kényszermunkára ítélték. Az első éveket megkeményedett szívvel töltötte el, a bánatnak semmi jelét nem adva. Akkor egy éjszaka álmában megjelent neki Mária. Virágot szedett és odanyújtotta neki. Ettől megváltozott: fogolytársai példát vehettek róla. 1928. karácsonyán hazaengedték. Első útja Mária sírházhoz vezetett-bocsánatot akart kérni. Ennek jegyében karácsonyeste bekopogott Corinaldóban a plébániára, ahol Mária édesanyja elvállalta a házvezetői teendőket ellátását. Ezt a választ kapta: „Ha Isten megbocsát neked én, hogyne bocsátanék meg?” És a karácsonyi misén együtt járultak az Úr asztalához, aki mindenkinél mindent megbocsát.

1950. június 24-én Máriát szentté avatták. Először fordult elő a szentté avatások történetében, hogy az ünnepélyre fél milliónál is több ember jelent meg a Szent Péter téren. S az is először fordult elő, hogy az édesanya megélte szülőtte szentté avatását és jelen lehetett, amikor gyermekét a szentek sorába iktatták.

Fiatallányok egyesületeinek védőszentje. Nettuno fiataljai között terjedt el először tisztelete, az ötvenes években kultusza világméretűvé vált. Festményeken fiatal lányként, kezében pálmával ábrázolják.

„Csak jónak láttam, aki mindig engedelmeskedett a szüleinek, Istenfélő volt, komoly, nem olyan könnyelmű és szeszélyes, mint a többi lányok; az utcán mindig szerényen viselkedett, és csak arra a feladatra volt gondja, amivel megbízták. Bármilyen ruhadarabokkal beérte, amit az édesanyja csinált, vagy valakitől ajándékba kapott. Szülei példája szerint istenfélő volt, megtartotta az Isten parancsait, nem mondhatom, hogy valaha is rajtakaptam volna, hogy bármit is vétett. Soha nem hallottam hazudni. Kerülte a rossz társaságot, úgy ahogy az édesanyja meghagyta neki” - nyilatkozta később Alessandro.

„Lesnek rám a gonoszok, és életemre törnek. Úram, én meggyőződtem szavaid igazáról. Látom, elenyészik minden földi nagyság: Isteni törvényed örökké megmarad.”

(Zsolt 118, 95-96)

SPORT

gól után átvették a játék irányítását. A 25. percben Mester remekül indította Kővágót, csak felvagták a védők a 16-oson belül. A megítélt büntetőt Bende a hálóba vágta: 1:1. 50. p., a

hazaiak szögletet röviden mentették, és Győrfi a léccel bombázott, 1:2.

Jó: Hanyecz, Démusz, Timár.

14. Gyomaendrőd VSE 24 1, 3, 20, 17-93 6

Szeghalom – Gyoma FC: 5:0

A hazaiak megérdemelten nyertek.

9. Gyoma FC 27, 11, 5, 11, 46-41 38

Június 19. Gyoma FC – Orosházi Rákóczi Vasas: 1:0

300 néző, a mérkőzésen a hazaiak voltak a főszereplők. Megérdemelten nyertek, bár nehezen született gól. Góllövő: Csikós a 13. percben. A három kiállítás mutatja, hogy nagyon akart mindkét együttes.

Jó: Timár, Csikós, Dobó, Bela.

9. Gyomaendrőd FC 30, 14, 5, 11, 59-44 47

A csoport bajnoka Sarkadkeresztúr, jogot szerzett, hogy a Gyomaendrőd VSE helyén az

NB III -ban focizzon ösztöl.

A gyomai gólkirály: Osán és Szegedi 13-13 góllal. Gratulálunk!

Találkozunk augusztusban, mikor is városunk mindkét csapata a megyei I. osztályban játszik.

Márton Gábor

OLVASÓI LEVELEK

„Köszönöm a szép cikket: Megemlékezés a tanyai tanítóinkra!, hogy közölték a Városunk c. újságban.

Köszönöm annak az öregszőlői aranyos, hálás szívű volt diáknaknak, aki olyan tisztelettel emlékezett meg rólunk, egykori nevelőikről, tanítójukról.

Köszönöm Neked H. M. nevű kedves diákomnak, a rólam írt említésre méltó történeteket. Nagyon jól esett! Köszönöm szépen. Büszkén állítottad ki a VIT-re a színes fonalakkal hímzett párnádat, amit a Szent Imre Általános Iskolában készítettél.

Még egyszer köszönöm az irántam való háládat.

Egykori tanítványom, miért nem írtad ki a nevedet? Hadd tudtuk volna meg, ki az a hálás „diák”, aki a régi általános iskolában folyó munkát így értékelte.”

Kalmár Vincéné Uhrin Erzsébet

Kedves Uhrin Erzsike! Szívesen közltem kedves leveled, és elárlalom (más is kérte), hogy a H. M. monogram alatt Hegedűs Magdolna, volt diákod írta köszöntését. (Szerk.)

Kedves H. M. Kisújszálláson, volt öregszőlői öreg diák!

Hálás köszönet, hogy tollat fogott és megemlékezett a tanyai tanítókról, köztük Édesapámról, Bányai Ernőről.

Hálás köszönet Mindenkinnek, aki Édesapámról, Árpád bátyámról, családunkról kedvesen megemlékezett, és külön köszönet a „Városunk” Szerkesztőségének, akik ezeket közzé tették.

Az első megemlékezést édesapámról Timár Máté – volt Ugar tanyai diák – tollából olvastam egy országos pedagógiai folyóiratban, „Az én nevelőszüleim” címmel. Máténak ez a cikke olyan magas piadesztált állít a pedagógusoknak, hogy az felér egy babérkoszorúval. A második megemlékezés Márton Gábor tanár úr tollából született 1996-ban.

Harmadik megemlékezés a Magáé kedves H.M. Megható ez a kedves méltatás: „Atyai szigorral, de emberségesen tanított a mi tanítónk”. Így a maga által leírt módon és elvek alapján nevelt és taníttatott minket, kilenc gyermekét, 1932 óta egyedül, amikor is Édesanyánk szívrohamban vesztette életét. Ma visszagondolva, magát nem kímélve minden eshetőséget megragadott, hogy osszertartsa és taníttassa is a nagy családját. Mindezt a nem kis költségekkel járó dolgot kántortanítói fizetéséből, sok jó kollegája (Kovács Matyi bácsi, Klinghammer Laci bácsi) segítségével. Matyi bácsi azt mondta édesapámnak: Ernő bátyám, ha kölcsönre van szükséged, bármikor csak szólj, ha nem lennék otthon, feleségem is ad. Klinghammer Laci bácsi Árpád testvéremet örökre akarta fogadni. A kereskedőink is a legmesszebbmenő emberséggel adtak hitelt, könyvecskére vásároltunk a Hangya Szövetkezetben, Hoffmann Ferenc péknél és Weisz Frigyes rőfősnél, aki tanévkezdés és karácsony előtt azt mondta: „tudom, hogy most sok a kiadása, ráér törleszteni az adósságból később is.” Édesapámnak sok magántanítványa is volt, akiket érettségire is felkészített. Küzdelemmel teli élete eredménye, hogy gyermekei 1944 nyarára már -rajtam kívül- kenyérkeresővé váltak. Bátyáimmal sokat sakkoztak, és boldog volt, amikor valamelyik fia nyerte a játszmat. Sokat zenéltünk, kártyáztunk, fényképeztünk. Büszke volt gyermekeire, mi meg Óra. De jött a második világháború, ami szétszórta, és tragédiákkal tüzdelte a szép remé-

nyeinket.

Családunk pedagógus dinasztia volt. Nagyapámtól lefelé, ha összeszámolom, ez 15 pedagógust jelent. Tapasztalataim szerint pedagógusnak lenni nem elég a képesítő, a diploma megszerzése. Pozsgai Imre szerint a jó pedagógus érzelmgazdag, elkötelezett és rátermett. Szentgyörgyi Albert szerint: „A gyermek nem bögre, amit tele kell tölteni, hanem fáklya, amit lánggra kell lobbantani”. Véleményem szerint a lángra lobbantás gyújtózsínórja az a pedagógus, aki a szeretet, a megértés, a türelem és a tudás együttese.

Váci Mihály tanító, író verssorai minden pedagógus Ars poetica-ja kellene, legyen:

„És érezzék egy kézfogásról rólad,
Hogy jót akarsz, és te is tisztá, jó vagy.

S egy tekintetük elhitesse veled,

Hogy szép dolgokért élsz – és érdemes élned.”

Gondolataimban én is visszatérek Endrődre, az Öregszőlőbe. Pedagógusaimra emlékezem én is, 1933/34 évben kezdtem az első elemít. Vörös Klára, Hornok Piroska, Paróczai Gergely és Édesapám voltak tanítóim. Polgáriban osztályfőnököm volt Magyar Anna, Dr. Hunya Sándor és Bagoly Margit. Bérmaanyám volt Dr. Maác Jánosné, a polgári iskola igazgatójának özvegye és tanára. Szarvason végeztem a tanítóképzőt, tanárain voltak: Lipter Melánia, Dr. Kada Judit, Fasang Árpád, Hanzó Lajos, Palóv József. Valamennyi tanítómra és tanáromra szeretettel emlékezem, és csak köszönettel adózhatom, mert a legmesszebbmenő szeretettel, megértéssel tanítottak, éreztek velünk együtt, különösen a nehéz háborús helyzetekben. Érdemes felidézni a tanár-diák kapcsolatokat is, amelyek az iskola befejezése után is sok esetben baráti kapcsolattá alakultak.

Szarvasra kerültem Endrődről, kis diákjaimtól sok-sok levelezőlapot kaptam, néhányat felidézek: „A tanító néni szívét fájdalom sose sebezze, Tündérialom legyen az élete örökre”: Szosznyák Klára II.160; Timár Lajos II.579; Lizicai Iluska III.3; Gyuricza László III.2; Szujó Irén II.50; Megyeri Magdolna II.21; Mraucsik Ilona II.10

Hogy milyen is a jó pedagógus? Sokféle válasz adható erre a kérdésre, de talán az adja a pedagógusnak a legnagyobb elismerést, amit a diákjaitól kap, akit nem felejtnek el, és ő sem felejt el a diákjait, aki elvhu, akit nem lehet eltéríteni a jótól, elkötelezettje pályának, és belső indíttatás hatására cselekszik.

Befejezem egy fiataloknak adott üzenettel: Hallgassák meg sok – sok korombeli pedagógus élettörténetét, talán még élünk egy páran.

Ismételten megköszönöm minden ránk emlékezőnek felénk megnyilvánuló szeretetét.

Nem utolsó sorban köszönet „Városunk” Szerkesztőségének. Fogadják őszinte, szívből jövő gratuláciomat annak a kitartó egységnek és őszinte elvhu, értéket közvetítő összeállításnak, amelyet lapuk képvisel. További kitartó bátorságot, Mindannyiuknak jó egészséget és sok sikert kívánok.

Tapolca, 2005. június 14.

Györgyné Bányai Judit

NEUBORT KANDALLÓK!

Kemencék, cserépkályhák, kandallók, kerti sütők építését határidőre, kifogástalan minőségben vállalom! Megrendelés alapján egyedi kivitelben!

Neubort László kandallóépítő,
Gyomaendrőd, Fő út 52.

Telefon, fax: 06 66 283-492
Mobil sz.: 06 30 349-1655.

EGYEDI CIPŐGYÁRTÁS!

34-től 48-as méretig
női és férfi alkalmi és utcai modellek.

DEFORMÁLT LÁBRA IS, igény szerint.

Természetes alapanyagokból,
Rövid határidőre készítjük a cipőket.
MÉRETFELVEVŐHELY: HUNGELL KFT

Gyomaendrőd, Fő út 140/2. Tel.: 06-30 283-42-60

Endrőd néprajza

Rovatvezető: Szonda István

A harangok elvitelére

Endrődön, 1917. május 17-én
Dallama: „Bevégeztem földi pályám...”

„A harangok vándorolnak,
Még ma itt... s már messze holnap,
Fáj, hogy segítség nincs semmi,
Hogy búcsút kell tőlük venni.

Úgy érzi a lelkünk, éltek,
Hogy figyeltek, hogy beszéltek:
Hol vidám szó, hol bús ének...
Mintha velünk érzeneink.

Szép szavok hol könnyet keltett,
Hol fölemelt minden lelket,
A határon széjjeláradt...
S új erőt nyert ki elfáradt.

Ünnep keltén, sok szép este
Imánk az eget kereste,
Meggzólt a harang értünk,
Ezt követtük s mennybe értünk.

Oh, beszélt a harang nyelve
Búsan, vígan engesztelve,
Jóra intve vigasztalva...
S rászámoltunk élve... halva.

Árvizekkel vésses hajdan
Testvérünk volt minden bajban,
Felsikoltott, ha vést látott
S összevont, mint, egy családot.

Vésses felhő ha közelgett,
Imára hitt minden lelket,
Ha tűz támadt, sok, bús éjen,
Velünk sírt a veszteségen.

Ha bánat ért egy családot,
A részvétért ez kiáltott, -
S kinek nem volt anyja, atyja,
Az árvát is elsiratta.

De most látva, hogy széthulltunk,
Hogy mivé lett boldog múltunk,
- Talán a harang is érez -
Elhagy minket s a honé lesz.

Fiainkat hűn követve,
Megy a halálfergetegbe,
Hogy - ki tudja, melyik tájon -
Erős ótalmokra álljon.

S ezután már nem lesz ez sem,
Hogy szebb jövőt ígérjessen,
S nem zokog, ha a sirt ássák,
Értünk a kis lélekváltság.

Nagy haranghoz az öregnép
Búcsúzni járt, átölelték
S egy kívánság mindnek könnye:
„Csak temetni visszajönnel!”

S az az egy, a többit várva,
A toronyban olyan árva!
Szava elhal válasz nélkül...
Lesz-e idő, hogy megbékül?

Menjete, sok, néma vándor!
Megáld a hű lelkipásztor
S szívünk telve ígérettel,
Hogy, amíg él, nem felejt el.

Menjete s a küzdő népet
Győzelemhez segítsétek, -
S ha a harcok véget értek,
Megint Istent dicsérjétek.
AMEN.”

Írta: Ujházy Miklós endrődi kántor

a harangok búcsúztatása

“ SZONDER ”

Kereskedelmi és Szolgáltató Kft

Cipőtalpbélés gyártás

Kéreg forgalmazás

Üzem: 5502 Gyomaendrőd Fő út 81/1

T/Fax: 06-66 386-037

Mobil: 06 20 451 1944

Ezüstmise Endrődön és Hunyán

2005. június 18. és 25.

Szurovecz Vince pp. káplán, esperes plébános köszöntője:

Főtisztelendő
Ezüstmisés Plébános
Úr! Kedves László!

A Főpásztor köszöntő szavai után, a szarvasi esperesi kerület papjai és a hívek nevében köszöntelek ezüstmiséd alkalmából.

„Az eleje nem túl könnyű időket hozott”, írta a Főpásztor. S ma? Úgy gondolom, hogy őszinte lehet, ma sem könnyű időket kell élned, sőt sokkal nehezebb a papi munkád. Ha visszanézek az elmúlt 15 évre, melyet Endrődön, őseim szülőföldjén töltöttél el, nyugodt szívvel mondhatom, hogy papi szolgálatodnak szép eredményei vannak. Ezekről a világi elnök Úr köszöntőjében szolt. E munkákban mennyi tervezés, mennyi öröm és gond kísérte életed. S mindezek mellett a papi szolgálat. A hívek szolgálata is reád várt. E sok-sok teendőid között, nem kevés lelki és testi keresztet is hordoznod kellett és hordozol ma is. Ezeket a lelki és testi kereszteteket nem tudod letenni, csak erőt tudsz kérni a jó Istentől, hogy bírd azokat elviselni és hordozni.

Egy ajándékot szeretnék neked átadni. Ez az ajándék egy bördíszmü, mely a szenvedő Jézus arcát ábrázolja. Úgy gondolom. Hogy nagyon sok erőforrásra van szükséged, s a szenvedő Jézus-arc az értünk vállalt szeretetéről szól nekünk. Szükséged van az Ő nagy szeretetére.

A jókívánságaimat egy sokat szenvedett paptestvér verséből vettem:

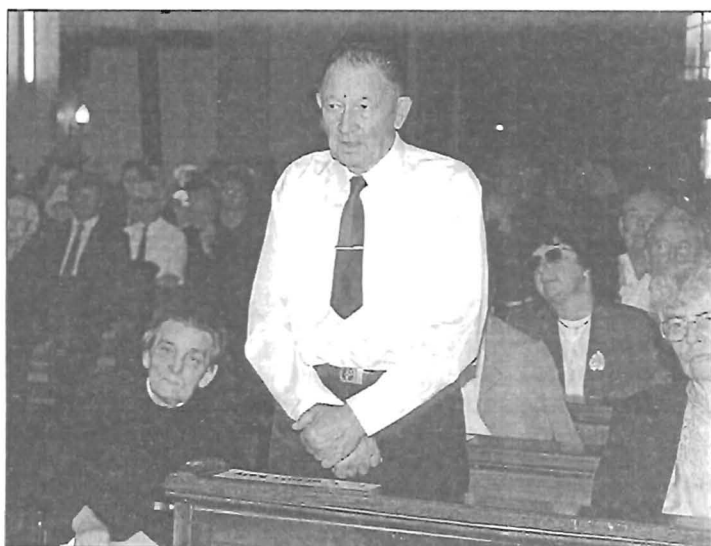
„A pap sorsa virrasztás, éjéről-éjre az álmok felett: mindig virrasztás. Pásztor vagyok, kinek virrasztani Isteni parancs: szilárdan állni.”

(Szerednyei János)

Adja Isten, hogy aranymiséig szilárdan állni tudj hivatásodban, a hívek szolgálatában.

Köszöntő szavaim után szeretnék kedves szüleid felé fordulni és őket is köszönteni, aranymenyegzőjük alkalmából. Ugyanakkor szeretném az Egyház nevében megköszönni azt a sok áldozatot, amit pap-flukért meghoztak. A magam nevében köszönetet kell mondanom Erzsike néninek, aki engem mindig olyan nagy szeretettel vett körül, amikor a plébános Atyát helyettesítettem. Áldja meg érte a jó Isten és adjon erőt, lelki vigasztalást. Fogadják tőlem szeretettel a borostyánból készült rózsafüzért. A Szent Szűz égi oltalma őrködjön keresztet hordozó életük felett és anyai szeretetével ölelje át az 50 éve tartó házasságukat.

A jubiláló házaspár: Iványi Sándor és Kovács Erzsébet

Az 50. házassági évfordulójukat ünneplő szülők Rómából pápai áldást kaptak.

Ugyanilyen pápai áldást kapott az ezüstmisés is, az alábbi szöveggel:

Öszentsége XVI. Benedek pápa szívből adja Apostoli Áldását ezüstmiséje alkalmából Iványi László plébános életére és munkájára, mint mennyei kegyelmek zálogát.

Közel volt már húsvét ünnepe. Jézus tudta, hogy eljött az óra, amikor a világból vissza kell térnie az Atyához. Ekkor adta övének, akiket szeretett és a világban hagyott, szeretetének legnagyobb jelét.

A vacsora alkalmával történt. Az ördög már szívébe sugallta kárióti Júdásnak, Simon fiának, hogy elárulja őt.

Jézus tudta, hogy mindent kezébe adott az Atya, és hogy Istentől jött és Istenhez megy, mégis fölkel a vacsorától, levetette felsőruháját, fogott egy kendőt és maga elé kötötte. Aztán vizet öntött egy mosdótábla, és mosni kezdte tanítványainak lábát, majd a derekára kötött kendővel megtörölte. Mikor Simon Péterhez ért, Péter tiltakozott: „Uram, te akarod megmosni az én lábamat?” Jézus így felelt: „Most még nem érted, amit teszek, de később majd megérted.” De Péter még jobban tiltakozott: „Az én lábamat meg nem mosod soha!” „Ha meg nem moslak, felelte Jézus, nem vagy közösségben velem.” „Uram, kiáltott Péter, akkor ne csak lábamat, hanem kezeimet és fejemet is.” Jézus így szólt: „Aki megfürdött, annak csak lábát kell megmosni, akkor egészen tiszta lesz. Ti is tiszták vagytok, de nem mindnyájan.” Tudta ugyanis, ki árulja el, azért mondta: „Nem vagytok tiszták mindnyájan.”

Miután megmosta lábukat, fölvette felsőruháját, és újra leült. Azután így szólt: „Megértettétek, mit tettem veletek? Ti Mesternek és Úrnak hív tok engem. Jól teszitek: az vagyok. Ha tehát én, az Úr és Mester, megmostam lábokat, nektek is mosnotok kell egymás lábát. Példát adtam nektek: Amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek.

Jn 13, 1-15

Kedves jubiláló László testvérem, kedves Ünneplők, Testvérek! Szívemben nagy örömmel és meghatódottsággal jöttem ünnepelni - kezdte köszöntő prédikációját Dr. Kiss Imre pápai káplán, püspöki helynök, akinek beszédéből, idézzük a legfontosabb gondolatokat. Beszédéből megtudtuk, hogy Laci atya új miséjén is ő hirdette az ígét 25 évvel ezelőtt.

Kiss Imre püspöki helynök a püspök és az egyházmegye pápágának képviselőjében jött el hálát adni, akik közül sokan lélekben itt vannak és velünk együtt adnak hálát és imádkoznak.

Felidézte Laci atyának 25 évvel ezelőtti mondását, mely szerint „Nem prófétának jöttem haza, hanem szolgálni”.

A próféta is szolgál. Jeremiás próféta szerint az Úr kiválasztja azt, aki az Úr szavát közvetíti. A pap prófétaként Isten akaratát adja tudtul, az igazságát képviseli.

Laci atya 25 éve hűségesen ellátja a prófétaságot, mint szolgálatot.

Jézus a Próféta, és Jézus papjai a próféták.

Laci atya újmiséis és ezüst misés jelmondata ugyanaz, mert aktuális:

„Hálát adok Urunknak, Jézus Krisztusnak, aki erőt adott nekem, megbízhatónak tartott és meghívott szolgálatára.” (1 Tim 1,12)

Ez a jelmondat valóban összefoglalja hivatását, küldetését.

Laci atya közös hálaadásra hívta paptestvéreit, híveit.

Jézus is sokszor adott hálát földi élete során.

Mária a Magnificatban magasztalja az Istent és ad hálát. A kereszténylelkület hálás lelkület.

„Legyetek mindig hálásak, hálátok ne ismerjen határt” – mondta Pál apostol.

A szent misében a pap vezeti a közösség hálaadását. Hálát

adunk Urunk, Jézus Krisztusnak, és ez a hálaadás nem elvont, hanem Jézusnak szól.

II. János Pál pápa egész munkássága során Krisztus központú volt. Visszatérő gondolata fiatalokhoz, idősekhez, államfőkhöz, családokhoz és mindenkihez: „Tárjátok ki a kapukat Krisztusnak, ne féljetez kitérni a kapukat Krisztusnak”.

A püspöki helynök továbbiakban a papi szolgálatról elmélkedett:

Az ezüst mise nem egy személy ünneplése, hanem a papi hivatásé!

Ki a pap? - tette fel a kérdést.

A pap hidverő, közvetítő ember és Isten, ember és ember között.

Egyetlen főpapunk van, Jézus Krisztus, aki azt akarta, hogy halála után folytassák az ő küldetését, „Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket”. A papok, püspökök Jézus jelenlétének hordozói, szószólói. Jézus, aki jelen van az Egyházban, Oltárizentségben, jelen van, amikor a hívek egységben imádkoznak, és a pap személyében is jelen van.

A pap Krisztus hordozója, Krisztust hívja le az oltárra.

Mit csinál a pap? - kérdezte és válaszolta is meg.

A pap keresztel, prédikál, esket, temet, tanít, de nem ettől pap a pap, legfontosabb műve, hogy átadja magát Istennek, átadja magát a Szentléleknek, hogy Jézus éljen és szóljon belőle. Hány-szor tapasztalhatta meg ezt is Laci atya? És a többi pap testvér is, hogy Jézus szól belőle.

A legfontosabb műve, hogy átadja életét a szeretetnek.

Jézus az Úr, és a mester szolgált. Megmosta a tanítványok lábát. „Mossátok egymás lábát!”

Szolgálatra szentelik fel a papokat. II. János Pál szerint is Isten szolgáinak szolgája, a pápa.

A pap is mindenkinek a papja, mindenkinek a szolgája.

A papot nem ékes szólása, munkabírása, modernsége, ügyessége minősíti, hanem a szolgálat.

Ha a pap szeretetből szolgál, vezeti a közösséget, vezeti az embereket Istenhez, akkor Jézus sugárik belőle, Jézus hat belőle.

Laci atya 25 évi munkásságából kiemelte a Hosszúpályi templom felújítást, a Létavérsi kápolna kialakítását, az Endródi Katolikus iskola létesítését, a Hunyai templom és plébánia építését, de hozzátette, hogy nemcsak ezen munkák nagysága a fontos, hanem a lelkülete, a szeretet konkrétsága számít. Ne szeressünk sem szóval, sem nyelvvel, hanem tettel és igazsággal.

Laci atya tette a dolgát, akár elismerték, akár nem, akár megértették, akár nem.

Nem vágyott elismerésre, dicsőségre, mert tudja, hogy Isten dicsőségére dolgozik, és jutalma nem marad el.

Az itt élők tudják, hogy mit tett Isten dicsőségére, az ő hálájuk biztos, hogy erőt ad számára a továbbiakban.

Az ember fia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem, hogy ő szolgáljon, és életét adja barátaiért.

„Mossátok egymás lábát!” ez összecseng az új paranccsal: „Szeressétek egymást!”

Jézus azt akarta, hogy a tanítványok közösségben éljenek, a közösségi életre tanítja Jézus a tanítványokat, akik az első papok voltak.

A pap tanúságtevő. A legnagyobb tanúságtétel, ha a papok kölcsönös szeretetben élnek.

„Arról ismerjenek meg hogy tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt” A papok szolgálata nem lehet elszigetelt, csak egyéni, sok szállal kell hogy kötődjenek egymáshoz, egy családot alkossanak. A pap pásztor, aki közösségbe gyűjti a híveket, aki az egyházat építi, ami közösség, Isten családja, Krisztus teste.

II. János Pál iránymutatása a harmadik évezred kezdetén: az egyház tagjai mindenhol (iskola, plébánia, szeminárium, társulat iskolákban stb.) közösségi lelkiiséget szolgálnak, ami ott kezdődik, hogy észre veszem a Szentháromságot bennem és testvéreim arcán, a mellettem lévő testvérem arcán a mellettem lévőben.

A szent misében az Istennel való közösséget szolgálja a pap, és az egymással való közösséget is.

Milyen szép a papi hivatás!

Milyen szép Jézust adni az embereknek!

Milyen szép testvéri közösségben lenni, ahol Jézus jelen van, és érezni, hogy Isten szeret, örömet és fényt ad szívünkbe.

Jézus a kereszthalálával ledöntötte azokat a válaszfalakat, amit az ember épített, és alapvetően már egyggyé tette népét.

Ünnepelni jöttünk, és hálát adni.
Köszönjük Istennek a 25 évvel ezelőtt kimondott Igenedet.
És köszönjük az azóta mindig megújuló Igenjeidet.
Életed legyen egy nagy Igen Isten hívására.

Tudd magad szétosztani, hogy mindenki a szeretettel találkozzon, a szeretetben szülessen meg az egység, amiért Jézus főpapi imájában imádkozott, amiért az életét adta. Legyenek mindnyájan egy, hogy a világ higgyen!

Tisztelt Plébános Úr!
Kedves Laci Atya!

Gyomaendrőd Város Önkormányzata nevében ezúton szeretném Neked megköszönni az elmúlt 25 év áldozatos munkáját, és bízom abban, hogy még legalább ennyi ideig Isten szolgálatában maradsz.

Áldozatos munkád nemcsak híveidnek, hanem az egész városnak fontos.

Köszönjük, hogy mindig számíthattunk Rád, és bízunk abban, hogy a jövőben is tovább munkálkods mindnyájunk lelki és szellemi gyarapodása érdekében.

Munkádhoz jó egészséget kívánunk, és Isten áldását kérjük!

Tisztelettel:

Gyomaendrőd, 2005. június 16.

Dr. Dávid Imre
polgármester

Kedves László atya!

Nemrég hallottam, hogy június 18-án, szombaton ünneplend áldozópappá szentelésed 25. évfordulóját, amely ünnepen részt vesznek plébániád hívei is, de elsősorban kedves Szüleid, akik emellett házasságkötésük 50. évfordulójának is örvendeznek.

Ezen különleges alkalomból szeretném Neked és kedves Szüleidnek is legszívélyesebb, szeretetteljes üdvözetemet és jókívánságaimat küldeni, hogy folytathasd termékeny papi munkádat a magyar Egyház és Rendünk javára, Szüleidnek pedig kívánom, hogy pap-fiuk mellett békés életet élhessenek.

Lélekben egyesülve a gyomaendrődi plébánia híveivel, imádkozom érted és Szüleidért.

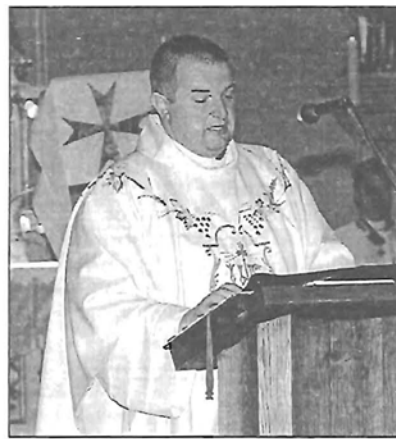
Kelt Castello della Magione-ban, 2005. június 13-án, Páduai Szent Antal ünnepén.

dom. Marcello A. Cristofani della Magione
Nagyemester

Balról jobbra: Lakatos Sándor a Templomos Lovagrend magyarországi preceptora, Dr. Latorcai János, Császárné Gyuricza Éva és Vaszkó András

Iványi László plébános üdvözlő szavai

A 14925. szentmisémet a papi szolgálatban eitel 25 évért ajánlom fel hálából, valamint jötevőimért, segítőimért, elsősorban az 50. házassági évfordulójukat ünneplő szüleimért.

Vannak az ember életében időszakok, állomások, amikor megáll, és visszanéz a megtett útra. Ilyen a papi szolgálatban az ezüstmise, a 25 éves papi szolgálat megünneplése.

Én is visszanéztem, és látom életutam állomásait. Látom az első két évet,

1980-82 között, az ásothalmi szolgálatot. Fizikailag nagyon strapás volt a nagy tanyavilággal rendelkező egyházközség szolgálata, de a nyitott lelkű és szívű emberek között nagyon szép volt, otthon éreztem magam, nem éreztem súlyát. Majd jöttek a szép debreceni évek, 1982-84 között. Először megijesztett a nagyvárosi szolgálat, de a sok szép és igényes lelkű hívek, a fiatalok, az ifjúsági énekkar tette felejthetetlené számomra. Azután az első önálló plébánia, Hosszúpályi, kilenc falu szolgálata. Ez is strapás volt, de rendkívül szép és boldog öt év volt. Ezután jött 1989. Ritkaságszámba megy, hogy valaki saját szülőhelyén legyen pap. Annak idején mindenki a szentírást idézte, hogy senki sem lehet próféta saját hazájában. Akkor – ha még emlékszünk - azzal köszöntem be, hogy nem prófétának jöttem haza, hanem szolgálni. Hogyan sikerült ez a szolgálat a 16 év alatt? Döntsék el a hívek. Endrődi szolgálatom ideje alatt megkaptam még Dévaványa, Körösladány és Ecsefalva szolgálatát is. Ez alól a munka alól felmentést kaptam, mivel önálló lelkipásztora van ismét. Kilenc éve látom el Hunya szolgálatát is.

Most ezen az ünnepen „Hálát adok Urunknak, Jézus Krisztusnak, aki erőt adott nekem, megbízhatóan tartott és meghívott a szolgálatára.” (1 Tim 1,12)

És megköszönöm mindazok segítségét, imáját, akik az elmúlt 25 év alatt támogattak. Természetesen felsorolni nem tudom. Csak egyet szeretnék kiemelni: szüleimet, akik nemcsak engem segítettek, hanem az egyházközség önzetlen munkatársai is voltak az elmúlt 16 év alatt.

Megköszönöm mindazoknak, akik eljöttek, amelyek velem együtt hálát adjanak: köszönöm a paptestvéreknek, közülük is kettőt szeretnék kiemelni: Dr. Kiss Imre helynök urat, aki a püspök urat is képviseli. Ő fogja a szentbeszédet tartani, hisz 25 évvel ezelőtt a primíciámon ő volt a szónok. Kiemelem még Tímár Mihály atyát, aki 25 évvel ezelőtt volt itt a plébános, akkor a balomon állt, most is.

Megköszönöm továbbá a polgármester úrnak, hogy megtisztelt – őt a jegyző képviseli -, Domokos László országgyűlési képviselőnek, az egyháztanács tagjainak, munkatársaimnak, beleérve iskolánk dolgozóit is. Köszönöm továbbá híveimnek, volt híveimnek, barátaimnak, rokonaimnak is, hogy eljöttek. Köszönöm a testvéregyházak képviselőinek is, hogy megtiszteltek. Köszönöm a Templomos Lovagrend képviselőinek is a hozzám való figyelmességüket.

Utoljára, de nem utolsósorban megköszönöm kedves híveimnek gyönyörű ajándékukat, ezt a miseruhát és kelyhet, mit ajándékol kaptam.

Sokszor mondtam már, most is megismétlem... azok az eredmények, amikért most dicsérnek, ill. köszönetet mondanak, nem születtek volna meg, ha nem lennének mögöttem és mellettem a jó híveink. Napról napra tapasztalom a szeretetet, mely nélkül szegényebbek lennének. Isten áldását kívánom, és adom ezüstmises áldásomat a mise végén mindannyiótok életére.

Ünnepelőbe öltözött Hunya lakossága

Ünnepelőbe öltözött Hunya lakossága, Szent László templomuk búcsújának napján, június 25-én. Ezen a napon kettős ünnepe volt a falunak. A templomi búcsú napján - ami önmagában is minden évben emlékezetesen szép ünnep - ünnepelték Iványi László plébános pappá szentelésének 25. évfordulóját.

Zsúfolásig megtelt a templom. A békésszentandrási hívek igen nagy létszámmal, szép énekkel együtt vonultak be a templomba, de eljöttek a környező településről is szép számmal és természetesen ott voltak a paptestvérei is.

A hálaadó szentmisét a jubiláló plébános celebrálta számos paptestvér jelenlétében. A szentbeszédet Szurovecz Vince esperes úr mondta.

Köszöntő verssel kezdődött az ünnepség.

Papi jubileumra
(részlet)

Isten szolgálja hogy lettél,
Keresztet is válladra fölvetél.
Kemény út az, mit követtél
Jézusért s a lelkekért.

Tevékeny munkálkodásban
Huszonöt évet töltöttél;
Nem lankadva, hűségesen,
Szép eredménnyel működtél.

Isten szolgálja voltál.
Őrizted a nyáját,
Téves úton hogy ne járjon,
Kegyes szívvel résen álltál.

Jóságos pap, kegyes pásztor!
A nagy isten adott nekünk:
Égi kincseket osztani,
Fásult lelkeket felrázni.

Légy üdvöz hát, lelkek atyja
Te, betegek orvosa.
Sokáig élj, Isten áldjon:
Menny jutalma koronázzon

(Horváth M. Emerencia)

Köszöntő szavai után az ajándékot Kiszely László az egyházközségi testület elnöke adta át.

A hívek háláját méltón hirdeti az a kőtábla is, amelyet a templom bejáratánál helyeztek el:

„Szeretett plébánosunk, Iványi László atya pappá szentelésének 25. évfordulójának emlékére állították ezen táblát a hunyai hívek. Áldásos tevékenysége eredményeként született újjá hamvaiból templomunk 2000-ben, és plébániánk 2004-ben. Isten segítse őt további útján! 2005. június 14.”

A hálaadó szentmisét követően a templom körüli körmenetben énekeltek és imádkoztak a hívek, majd áldását osztotta a jelenlévőkre az ünnepelt, Iványi László ezüstmisés plébános.

A szertartás után finomabbnál finomabb süteménnyel, kaláccsal és üdítővel kedveskedtek a búcsúsoknak.

Gyoma néprajza

Rovatvezető: Cs. Szabó István

A gyomai szőlőskertekről V. rész

A szüret előtti hetekben, napokban az illetékes kertcsősz már óránként volt köteles „kerülni”. A rábizott területet „felölősséggel” kellett őrizni, hiszen tisztességesen meg volt fizetve, lakás, jószág-tartás a csőszházban biztosítva volt. Az alku szerinti pénz összeg mellett minden gazdától járt néki (az őrzött terület nagyságától függően) kenyírgabona és takarmánygabona is. A gazdák és a csősz között a közösség által választott kertgazda tartotta a kapcsolatot. A kertgazda mint a kerttulajdonos gazdák közösségének választott tisztségviselője, egy meghatározott területen szakirányú feladatokat látta el az érdekképviseletet. Három évi időtartamra választották meg (...”ha nem jó dógozott, bizony menetközben leváltották...”). Többek között feladata volt vitás ügyekben a közösség képviselője az előjáróságban, hiszen a kertgazdák az előjáróság választott tisztségviselői közé tartoztak. Az ő feladata volt a közös létesítmények (pl. csőszház, árkolások, kerítések – „gerágyak” -), fenntartásához szükséges költségek előállítására, közös

munkálatok dserbvezése, összefogása. Az 1980-as évek elején a csőszbér volt 260 négyszögöl kerterület után 30 kg. Búza, vagy ennek mindenkori ára, 5 kéve gally (hullámtérben vágott fűzfagally) s az „ingyen lakhatás”.

A szüret időpontja általában szeptember végétől október közepe tájáig tartott. Attól függött milyen volt az időjárás, kinek milyen fajtájú, érési idejű szőlője volt. A szüret előtti napokban a háznál lévő pincék, kamrák (mélyített kamrák) előtt az üstházban vizet forraltak, s a hordókat, dézsákat, kádakat alaposan kiforrázták. Ezt a műveletet több soral is elvégezték, majd amikor a csurgóra állított hordók megszikkadtak, kikénezték (ájnszógták) vagyis kénrudat égettek el benne lezárt „aknával”. Ez a szigorú forrázás, tisztítás minden edényre, eszközre kiterjedt, pl. a zúzókra, présekre is. A pincéket, kamrákat, mélyített kamrákat is alaposan kitakarították. Gyomán a kertekben bortároló helyiség nem volt (ún. présház). A szüretre való meghívásokat valamelyik családtag vállalta magára, aki még a

odament –ezek általában nagyobbacska gyerekek voltak – kiűritették a kaskát egy külön dézsába, vagy takaros kis gyümölcsös ládába. A külön szedett borszőlőt, billinges (apró fűtőcske) csemegeszőlőt külön dézsákba öntötték bele maguk a szedők. Ebből lett a „vegyesbor”, mert úgy tartották, hogy a legjobb bor vegyes szőlőből van. Nagyobb területű szőlők esetében külön készítettek fehér-és „veresbort”, így már a szőlőt is eleve külön válogatták. A szüretelők mindegyike hozott magával egy kis kést („vaskót”, „igás kést”, ti. jól kézre esett, éles volt éppen megfelelően), felfogott egy sort két kaskával (egyikbe a szípszőlőt, másikba a borszőlőt szedte), elébb átvágta az alsó raffia kötözést, hogy minél kevesebb szőlőszem potyogjon le a fűtők levágása alkalmával. A fűtöket nem volt szabad dobni, s a lehullott szemeket fel kellett szedni. Aki nem így tett, az „kikapott a gazdától, gazdasszonyomtól”. A szípszőlőből egy bizonyos mennyiséget felkötöztek párosával két fűtőt, s a kamrában kolbászrudakon lógatva tárolták s karácsonykor majdhogynem friss szőlőt ehttek. A leszüretelt szőlőt lovaskocsival vitték be a házhoz. Ott aztán szőlőzúzóval ledarálták, s innen a présbe tették, ahonnan csurgott a mézédés must. A préstől aztán lekerült a must a pincékbe a hordókra feltett léhóból (fából készült nagy tölcseyszerű eszköz) a hordókba. A szüretelők kint ebédeltek, délfele már megfőtt a jóféle birkapaprikás. Reggelivel, vacsorával is megvendégelték a szüretelőket, de az étrend szinte házaként változott (különösen már az 1950-es évektől kezdődően.). Természetesen a birkapaprikásra el nem maradhatott az a néhány liter öbor, amit gazd'uram gondosan „félretett” erre az alkalomra. Emlékezet szerint régebben kint a szőlőben is préseltek csavaros-tekerős présrel mustot s előtte kádakban taposták (mintegy zúzták) a szőlőt. A zúzott taposott szőlőről lecsurgó must volt az „első lé”, ebből lett a legfinomabb bor. A préselt must a „második lé”, ezen már érzett a csokány íze s ez már másodrendű borknak számított. Csígert is készítettek némelyek. A törkölyre ártézi vizet, kristálycukrot tettek (ennek bevett receptje volt) s pár napi állás után kipréselték. Ez már „alábbvaló” bor vót, ahogy mondták „a bort kiszítjük, a csígert meg csináljuk”. Ez a csígert aratáskor kiváló jó szomjuságoltó volt. Húsvét után nem igen maradt bor sehelse (ha csak nem a szüretre félretett).

Ezzel a gyomai szőlőskertekről írott V részes sorozatomat bérekesztem, de talán írnom sem kell, hogy bizony csak töredékét írhattam meg, ebbéli ismeretemnek.

Cs. Szabó István

Mulató gyomai gazdák az 1900-as évek elején a Felső-részi kaszinóban. Idősebb Dógi Gyula és Farkasinszki Imre „muzsikások”.
Alsó kép: Vidám szüretelők az „Öreg Pocos”-ban.
Gyoma, 1943. G. Nagy László kertjében. Fotó: Papp Zsigmond

Petőfi Gyomán

Az 1849. július 31-ikén Segesvárnál elesett költő emlékére

Nyár volt, tüzes, heves
a kasza már szegen
de görbült íve, úgy lehet:
holnapra megint egyenes

Mert jó a hír, és ez a hír gonosz:
Erdély felől reánk tört az orosz,
behívta ellenünk nagy kegyesül
a király; a kasza egyenesül,

mint a derék — — Az izzó ég alatt
a tengeri közt egy szekér haladt,
ekhós; két lova szinte már kidölvé
le-lecsuklik már a szikes, poros földre;

Váltó kéne! Egy torony amoda
a Körös szélén fölfehérlik — Gyoma!
a főtéren a nagy szekér megáll
s róla a szép ifjú fűgén leszáll;

Az ing a nyakán kinyitva, a toll
leng a kalapján, mentéjén zsinór
és indul is már a házba, amelyet
faluházul itt nem oly rég emeltek.

Keresné benn a bírót, a nótárt,
a falu tollát, hogy két kidölt lovat
leváltassa, hogyha lehet, de menten,
mert neki ott kell lenni
— nem foghatja itt semmi! —
Bemnél, a végső küzdelemben!

Belép, július, szellő se legyint,
a lócán szunnyad a helyi elit;
köszön s elmondja, mint járt a fogat —
kelletlenül a jegyző: — Van irat,

valami papír? — Hát ő előkapja
tishti könyvét s az asztalra lecsapja —
Ugrik a jegyző: — Bí -bí-bíró uram,
tudja-e kend, előttünk hogy ki van?!

Pattanjon talpra már a szunnyadásból
„Talpra, magyar!” Itt áll Petőfi Sándor!

Szökken a bíró, s az egész elit,
a költőt legott vállra emelik,
szekeréből a jószágot kifogják
s a kocsit maguk az udvarra bevonják

— „Petőfi Sándor?! Nem kettőt, hatot!
s ha kell, akár mindjárt hintót adok!”
kiált a bíró, a szemét törölve
(az álomtól-e, vagy mert kibújta a könnye).

S küldi a kisbírókat máris ki a házból:
pergesse a hírt, amely szinte lángol:
itt a községben a János Vitéz,
s a Nemzeti dal atyja: Petőfi Sándor!

A dobszó pereg s öreg, ifjú, gyerek
a községházán percen alatt,
— még harangot is kongattat a pap —,
s fán ül, kinek helye lenn nem akadt.

Kilép a költő, ingben, az atilláját
ledobta, de a kardja oldalán:
— Hazafiak! Végveszélyben hazánk;
a gyáva király, látván, győz a jog
reánk hozta a cárt, az orosz!

Haza vagy halál — legyünk földönfutók?
Válasszatok hát újra, magyarok!
Veszélyben minden, mit Igazság s a Jog
másfél év alatt itt megalkotott!

Én is megyek, mert hogy Erdély fölött
láttam úszni nagy véres üstököszt;
ott kell lennem, a végső közdelemben
ne törhessen Alföldünkre az ellen,

mert akkor oda a kenyér, a kivívott
népjog! Oda a számból a falat!
Fegyverre hát, fel, jó gyomaiak,
fegyverre újra, miránk vár e harc!

Megéljenék, a bíró odabent
megterítettett, a lovat míg befogták
éhük és szomjuk csöndesen elolták:
ott volt a kedves fiatal anya
a kislíval a szép Júlia.

Két fekete ló prűszkolt kint a rúdnál
(egy nagyot ittak már előbb a kútnál).
Fölkapaszkodtak gyorsan a szekérré
(tüzes szekér, mely Illést vitte égbe?!)

Kizörg az útra, a nép ünnepelé,
s az izzó napban porfelhő aranyban
eltűnt lassan arra, Berény felé — —
fülébe még az „Éljen soká!” harsant

s az „Egy Gondolat” vitte a Vég felé.

Szilágyi Ferenc

A Világsszabadság költője 1849 júliusának elején időzött városunkban, Mezőberénybe tartva, rokonához, az idős Orlai Petrich Sámuel csizmadia mesterhez (a Petőfit is megfestő művész, Orlai Petrich Soma édesapjához), hogy onnan az erdélyi harctérre induljon, hazája védelmére, mikor az osztrák császár behívta az orosz cárseregét a magyar forradalom és szabadságharc leverésére. A Gyomán történeteket — a költő elmondása alapján — Petrich Sámuel jegyezte le kalendáriumába. Ennek nyomán örököltette azt meg városunk vezetősége, mikor 1991. március 15-ikén emléktáblát helyezett el az eseményről a Városháza Szabadság térre néző falán (amely korábban a látogatás emlékére a Petőfi tér nevet viselte). A bronz domborítást — a gyomai képzőművész, Honti Antal alkotását — dr. Szilágyi Ferenc irodalomtörténész, író, városunk szülőtte avatta fel.

MadiZol

Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

Forgalmazzuk a cipőipar számára
a Keck Cég által gyártott
különböző cipőipari ragasztókat,
szerszám és talp lemosókat,
kikészítőszerkeket.

Corvo bianco
Cipőipari Bt.

T/fax: 06 66/386-896
06 30/9855-671
Gyomaendrőd Fő u 14.

MAGÁNVÁMRÁKTÁR

HÍREK A KÁRPÁT-MEDENCÉBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

Legyen Ön is keresztapa, keresztanya!

Moldvai falvakban nagyon gyakori, hogy a falutársakat, ismerősöket keresztapának szólítanak, - még akkor is, ha valójában semmiféle rokonsági, komasági szál nem fűzi össze az embereket. A kapuban álló vendég is így „rikójtja”, azaz szólítja a házigazdát: „Keresztapa, keresztanya!”

Legyen Ön is ismerőse, keresztapja vagy keresztanyja a moldvai magyaroknak!

Az 1955-ben megszüntetett magyar oktatást 2001-ben sikerült részben feléleszteni a moldvai falvakban. Első tanévben két faluban egy-egy csoport gyerek tanult magyarul, majd 2002-től már hét faluban kilenc csoport tanulhatta a magyar nyelvet a hivatalos állami iskolában is. 2004 őszétől összesen 21 ilyen csoport működik tíz faluban.

A romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége és a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége közös oktatási programjában közel 800 gyerek érintett ily módon.

Még 15-20 falu van Moldvában, ahol még nem sikerült az 1950-es években megszüntetett magyar oktatás után semmiféle tevékenységet beindítani.

Ha az elkövetkező években ezt nem tesszük meg, akkor egy-két évtized elteltével már nem fogunk magyar szót hallani e falvakban. Ezért kérjük, lehetőségei szerint Ön is járuljon hozzá az oktatási program sikeréhez, további fennmaradásához, bővítéséhez. Legyen Ön is keresztapa, keresztanya!

Ha vállalni tudja, Moldvában tanuló keresztgyerekeire eső költséget, tanévenként 30 ezer forint.

Ha Ön is úgy akarja - keresztapa, keresztanya -, akkor ez a támogatás túl mutathat pénzüsségeken és személyes kapcsolattá is

válhat. Megismerheti az egyszerűen szép, de gazdag csángó kultúrát, amit mind a mai napig egy kicsit a misztifikáció köde ül meg. Személyes kapcsolata keresztgyerekeivel és „nyámjaival” (azaz rokonaival), elősegíti nemzeti tudatunk erősödését, nyelvi fejlődésünket és nem utolsósorban Ön is gazdagabb lesz általa.

Az Ön támogatása közvetetten jut el a gyerekekhez, semmiképpen sem jelent számukra pénzübeni juttatást. Támogatását bármilyen ütemezésben a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségre számlájára fogadjuk, ahol ezen országos szervezet ellenőrzése mellett kerül felhasználásra.

Amennyiben magyarországi számlára szívesebben utalná támogatását (mert így adójából leírhatja), akkor kérjük küldje ezt a Magyarországon e célra létrehozott bankszámlára, melyet a Dévai Szent Ferenc Alapítvány kezel: 10300002 - 20145639 - 70073285

Romániai számlára történő átutaláshoz szükséges adatok:
Számlatulajdonos: UNIUNEA CADRELOR DIDACTICE
MAGHIARE DIN ROMANIA

Számlavezető pénzüintézet: BRD-GSG SUCURSALA M-CIUC
Számlaszámok: IBAN RO19BRDE210SV00915802100 (EUR)
IBAN RO48BRDE210SV03835892100 (HUF)

Swift kód:BRDEROBU

Tisztelettel: Róka Szilvia a Moldvai Csángómagyarok Szövetségének elnöke és Hegyeli Attila az oktatási program vezetője

Tel: 0040 - 722 - 627 - 656

keresztapa@csango.ro www.csango.ro

Szlovákiában Rozsnyón a trianoni békediktátum 85. évfordulóján a felvonuló szlovák fiatalok közül többen leköpdösték Kossuth Lajos szobrát. Az egykori fasiszta Hlinka-gárda fekete egyenruháit utánzó öltözetben szlovák és román zászlók, valamint „Alljuk útját a magyar sovinizmusnak!” feliratú transzparens alatt szónoklatokat hallgattak meg. Egy-egy román és szerb újfasiszta szervezet támogató leveleit is felolvasták, majd a francia himnusz hangjai mellett Franciaországot éltetve dicsőítették a trianoni békediktátumot...

A temerini magyarverés szerb tetteseit szabadon engedték, annak ellenére, hogy a rendőrség hivatalosan is elismerte, hogy azért verték őket, mert anyanyelvükön, magyarul beszéltek.

Szent Adalbert-díjat adományozott Mádl Ferenc köztársasági elnök Frantisek Miklosko szlovák kereszténydemokrata politikusnak, aki a díj átvételekor a saját nevében bocsánatot kért a szlovákiai magyarokat ért sérelmekért, akiket a hivatalos szlovák álláspont szerint a visszavonhatatlan Benes-dekrétumok nyomán 1945-1948 között a kollektív bűnösség elve alapján meghurcoltak. Ján Slota a magyarellenességéről elhíresült zsolnai polgármester a Szlovák Nemzeti Párt elnöke e hírre reagálva kijelentette, hogy „Miklosko halálos sebet ejtett a szlovák nemzet lelkén”.

Eduard Benes az 1918-19-es években jó barátja volt annak a francia történésznek, aki az első világháború utáni közel-közép-európai határok átrendezésének egyik tervezője volt” hangzott el a Kisebbségi jogok és stabilitás Kelet-Közép-Európában című konferencián. Történészek szerint feltételezhető, hogy a Magyarországot megcsonkító trianoni békeszerződésben fogalmazottak részben Csehszlovákia későbbi államfőjének is köszönhetőek, akinek a második világháború utáni dekrétumai miatt több százezer magyart a kollektív bűnösség elve alapján kitelepítettek.

Embertelen bánásmódra való felbujtással és törvénytelen letartóztatással gyanúsította meg a bukaresti katonai törvényszék Ion Iliescu volt román államfőt, akinek hívására 1990 nyarán közel 40 ezer bányász verte szét az akkori ellenzék fővárosi tüntetését, amely számos halottat és sebesültet követelt.

Jelenleg a párizsi börtönben raboskodó Carlost - bérgyilkos néven: Sakál - Románia egykor diktátora Ceausescu is dolgoztatta, az akkori ellenzék likvidálására. Ceausescu rendelte meg a Szabad Európa ellenzék székháza elleni merényletet is, amit egymillió dollárért hajtott végre Carlos 1981-ben.

KÉZ ÉS LÁBÁPOLÓ, MŰKÖRÖMÉPÍTŐ

Koós Attiláné.

Üzlet a Deák Ferenc utcában, az endrődi tornaterem mellett.

Kérésre háznál is. Telefon: 06-70/ 230-3121

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Kedves vásárlóim!

júliusi ajánlataim:

- ☛ Fűnyírók, elektromos, benzines,
- ☛ Szegélynyírók, sövénynyírók,
- ☛ Szivattyúk, tömlők, öntöző fejek,
- ☛ Vegyszerek, virágtápok, permetezők,
- ☛ Virágföldek, műtrágyák,
- ☛ Bográcsok, bográcsstartók,
- ☛ Szünyögirtók, riasztók, hűtőtáskák,
- ☛ Főliák, takaróponyvák, gumicsizmák,
- ☛ Drótkerítések, szegkek, csavarok,
- ☛ Kéziszerszámok, kaszák, sarlók,
- ☛ Létrák, műanyag-kukák, hordók,
- ☛ Porszívó zsákok, viaszos vásznak,
- ☛ Elektromos borotvák, hajszárítók,
- ☛ Dúfa-festékek,
- ☛ Zárak, lakatok, kőműves szerszámok,
- ☛ Kutya-macska eledelek

Várom kedves Vásárlóima!

FARKAS MÁTÉ

Evangélikus Oldal

Tanítványai közül sokan, amikor ezt hallották, így szóltak: „Kemény beszéd ez: ki hallgathatja őt?” Mivel pedig Jézus magától is tudta, hogy ezért zúgolódnak tanítványai, így szólt hozzájuk: „Ez megbotránkoztat titeket? Hát ha majd meglátjátok az Emberfiát felmenni oda, ahol előzőleg volt? A lélek az, aki életre kelt, a test nem használ semmit: azok a beszédek, amelyeket én mondtam nektek: lélek és élet. De vannak közöttetek néhányan, akik nem hisznek.” Mert Jézus kezdettől fogva tudta, hogy kik azok, akik nem hisznek, és ki az, aki el fogja árulni őt. És így folytatta: „Ezért mondtam nektek, hogy senki sem jöhet hozzám, ha nem adta meg ezt neki az Atya.” Ettől fogva tanítványai közül sokan visszavonultak, és nem jártak vele többé.

Jn 6, 60-66

Jézus nem elégíti ki a tömeg igényét. Nem nyújt olcsó vigaszt a népnek. Engedmények nélkül simul az Atya akaratába. Nem csoda, hogy az ötezres tömeg szétszéled, és marad a hetven, a tizenkettő, és sajnos eljön az idő, amikor csak egy áll a kereszt tövében, mert a többi elszéled. Az indoklás ez: Jézus beszéde kemény beszéd, és így ki hallgathatja őt. Csűrni-csavarni lenne jó szavait. Alakítani jól megszokott, bevált életünkhöz. Minden maradna a régiben, csak fedné, takarná az átértelmezett, megrostált jézusi beszéd.

És bizony gyakran találkozunk ilyen jézusi beszéd nevet viselő, ember készítette mesével. És mert igen kényelmes, nem látjuk be, hogy veszélyes. Mert itt nem egyszerűen stílusról van szó, hanem életről-halálról.

Mert Jézus beszéde ez, élet-halál. Ha azonosulsz vele, élet, ha számodra is kemény beszéd, túl sok, hogy benne élj és mozogj, akkor halál.

Ha hiszed és éled, akkor élet, ha nem, akkor halál. Mégpedig azért, mert Jézus az élő Isten Fia, Isten, aki testet öltött, nem egy a kor nagyjai által kitalált életprogramnak, megvalósítandó célnak. Ő az Isten. Aki kínálja az embernek az életet. De vigyázat! Kompromisszumok nélkül.

Jézussal menni döntő fordulatot jelent egy ember életében. Nem mutató, nem is reprezentatív, nem is profitáló, csak gyönyörű, mert értelmet ad ez az együtt járás, élés minden egyes tettünknek, próbálkozásunknak. Mert emberi erőlködés helyett Isten ereje jelenti a vezérfonalat. Végtelemül egyszerűen magyaráz Jézus a tömegnek. Azt mondja, ha nem eszitek az Emberfia testét, és nem isszátok a vérének, nem lesz életetibennetek.

Gondoljuk csak végig. Ez a mércé nem jelenthet gyorsan múló fellángolást, felszínes ráhangolódást. Mert ez a kijelentés szikla szilárdan azt jelenti, hogy az ő testének és vérének, vérré kell válnia bennünk. Azt jelenti, hogy az ő életének lüktetését, dolgokra való rálátását, élethez való hozzáállását kell a magunkévá tenni. Ezt kell a magunkénak éreznünk. Tehát, Jézus szemével nézni, lelkiületével érezni, így élni ott, abban a környezetben ahová tartozom. Észrevehetjük, hogy nem a környezet változott, nem a világ arculata lett más ezzel, hanem az lát másként, akiben vérré vált az élet kenyere és itala.

Döntő fordulat. Mert a jézusi mércét, nem lehet szabadni emberi mértékekkel mérve, mondjuk elfogadható, elviselhető méretre. Mert ha valaki ezt teszi, már emberi találmányhoz igazítja életét, mégpedig feleslegesen, hiszen hűnek lenni egy frázishoz balgaság, mivel ma van, holnapra elfújja a szél. Hűségnek itt csak akkor van értelme, ha Élőhöz vagy hű. Jézust követni, erről van szó. Jézust az élet, az élő Istent. Nem csak részleteiben, hanem teljes odaadással. Úgy, hogy Ő átjárjon, meghatározzon, éljen bennünk.

Ez egyetlen, de hatalmas lépés. Kilépni abból, ami van, és Jézussal egészen újat kezdeni.

Kemény beszéd ez. Mindent odaadni, mindent megkapni, csupa ellentmondás. Ezt jelenti a tanítványi élet.

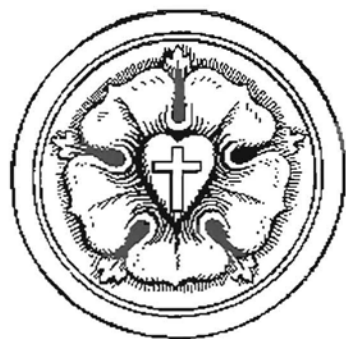
A gond, hogy elfogadni ezt a beszéd szintjén, még csak-csak lehet, de megélni kizárólag teljes ráhagyatkozással sikerül. Úgy, ha hagyom, hogy feldúlja, átformálja, szervezze gondolataimat, kimozdítsa életemet az addigi medréből. Vajon mi hagyjuk-e, hogy ezt tegye, vagy tartogatunk valami keveset arra az esetre, ha Jézus beszéde számunkra is kemény beszéd? És, hogy milyen rizikós a Jézussal való találkozásnak ez az állomása, mutatja, hogy tanítványai közül sokan visszavonultak, és nem jártak vele többé. Sok, amit kér, logikátlan, teljesíthetetlen. És ebben a helyzetben szédületes fordulatot vesz a történet menete. Jézus kinyitja az ajtót, mindenki előtt kitarja, vagyis megadja a lehetőséget, hogy elmenjen az, aki menni akar. Mert az ő követés nem rettentéssel, hanem szeretetből fakadó kényszer. Éppen ezért a szeretetet van nyitva az ajtó, és választhatod azt, hogy kimész, ha tömény, ha sok, amit Isten szeretete kíván tőled. Ő nem akar koloncként az emberre telepedni, de azt akarja, hogy érezd, egy út van, ami az élet, szabadság, üdvösség, teljesség, a minden. És ez az út Ő.

Ti is el akartok menni? – fordul a legszűkebb tanítványi körhöz. Már csak pár embert érint a kérdés. A lehetőség itt is valóban adott. Jézus előttük is kinyitja az ajtót. És ott a küszöbön elhangzik egy halász szájából a lényeg. Nem meggondolatlan rajongás, hanem élő hit: „Uram kihez mehetnék, örök élet beszéde van nálad.” Azaz, nálad van az örök élet.

Péter megérti a lényegét, mert nem tudásra, emberi logikára épít, hanem teljes lényével odafordul Jézushoz és ebből a Jézusra figyelésből számára világosan kitűnik, amit itt kaphat, az egyetlen, örök. Minden, amire egy embernek szüksége van.

Már csak néhány embert érint a kérdés, azt a néhányat, akinek Jézus az idő korlátja nélkül, valahol, valamikor felteszi. A döntő, itt nincs kompromisszum! Igen és nem a két lehetőség. Itt a küszöb, mit válaszolsz? Ragaszkodsz ahhoz, amid van, hogy végezetül semmid ne legyen, vagy mindent odaadsz, hogy mindent megkapj? A döntés a tiéd!

Horváth Anikó
evangélikus lelkész

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK GYÁRTÁSA
EGYEDI MÉRETRE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

Gyülekezeti alkalmaink:

Istentisztelet:

vasárnap 9 órai kezdettel a templomban
(Minden hónap 2. vasárnapján úrvacsorai alkalommal.)

Hivatali elérhetőség

Telefonon egyeztetett időpontban.
Telefonszám (hétköznap 9-17 óra között): 56/352-437

Alkalmainkra minden Testvérünket és Érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk!

GYEREKEKNEK

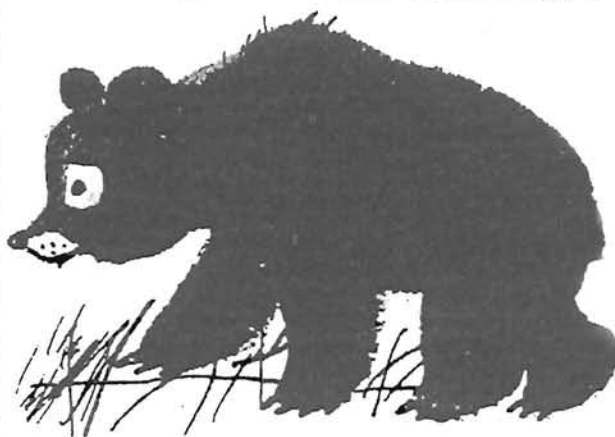
Mesék, versek...

Medve kaland a Magas-Tátrában

Történt egyszer, hogy a Magas-Tátrában nyaraltam. Nagyon szép nyárvégi őszeleji idő volt, éppen nyaralásra való. A kirándulások közben többször gondoltam, hogy milyen érdekes lenne egy találkozás egy medve családdal, lenne mit mesélnem az otthoni óvodásoknak.

Figyeltem az utakon a lábnyomokat, de egyszer sem jöttek velünk szembe medvék, nappal elkerülik az embereket, inkább az éjszaka csendjében cammognak elő a medvék.

Egyszer csak mégis megtörtént a nagy eset! Késő este volt, a medve anyó két kis bocsaival a szállodánk közelébe merészkedett. Mi a szálloda ablakból figyeitük a mackókat, nem akartuk megzavarni őket. A szálloda konyhai konténeréhez mentek, azt szokták megdézsmálni. Most is így történt. De a két haszonlatlan, játékos bocsnak nem volt elég, amit anyjuk kiszedett a konténerből, finom falatokat, ők felmásztak a konténer tetejére,

és zsupsz! Bele is estek és a tető pedig rájuk csapódott. Lett is nagy riadalom! A kölykök bent visítottak, kint az anyamedve bömbölt öblös hangján, és tehetetlenül járta körbe a konténeret, mint óriás csapdát. A szálló vendégei közül senki sem merte megközelíteni az egyre bőszebben ordító anyamedvét, hiszen minden kölykét féltő vadállat ilyenkor megböszül, és félre értheti a segítő emberi szándékot. Mindnyájan izgultunk, és aggódtunk. Végre az erdőkerülő vadőrök és a vadászok megközelítették a konténeret, kiszabadították a két kis síró bocsof. Medveanyó körül szagolta mindkét kölykét, lenyalogatta szőrükről az ételmaradékot, utána uram fia! Mancsával hatalmas barackot nyomott fiai fejére. Azok meg se nyikkantak, összegömbölyödve maglapultak. Am anyuk nem érte be ennyivel a fenytést. Orrával lökött egyet a szőfogatlan bocsof fenekére, azok egyet bukfenceztek és eltűntek anyukkal az erdő sűrűjébe. Hová? Nem tudhattuk meg, mert sötét éjszaka lett, valószínű, hogy a barlangjukban pihenték ki az izgalmaikat.

Igy végződött a nagy medvekaland, aki nem hiszi, járjon utána, utazzon el a Magas-Tátrába, de ne télen, mert akkor a medve és még több erdei vadállat téli álmukat alusszák a jó meleg barlangjukban vagy odájukban.

Mit gondoltok gyerekek: megérdemelték a kis bocsof a barackot a fejükre és a fenekést az anyamedvétől?

Jó nyaralást, kirándulást kíván szeretettel:
Gabi óvónéni.

Tímár atya ismertető és kéréő sorai

Kedves Testvérek!

Áldott emlékü Mag Lajos plébános atya 2004. július 20-án váratlanul elhunyt bal eset következtében.

Gyulay Endre Szeged-Csanád-i Megyéspüspök atya - kérésre - engem nevezett ki lelkipásztornak a Gyomai Plébániára 2004. augusztus 16-i hatállyal.

Városunk című folyóiratunk novemberi számában írtam „beköszönő” sorokat. Ebben a cikkben ismertettem lelkipásztori terveimet és írtam arról, hogy megteszek mindent gyönyörű templomunk további megmentésére. A csapadékvíz elvezetésének speciális és költséges munkáit november végére sikerült befejeznünk. A gondviselő Isten után hála legyen érte sok áldozatos testvérünknek. Megjegyzem,

hogy műremek templomunk állagmegóvása érdekében van még tennivalónk bőségesen. Az ezzel kapcsolatos reményem és bizalmam továbbra is töretlen.

Örömmel értesítelek Benneteket, hogy volt gazdasági épületünk ifjúsági találkozóhelyé való átalakítása megkezdődött. Segítsetek eladni az endrői Harcsás-zugban fekvő faházamat a nagy telekkel együtt. Ennek árát teljes egészében az egyházközségi ház kialakítására munkálatainak és anyagszükségletének a fedezésére akarom fordítani.

Van még egy sürgős feladatunk a „beköszönő” soraim értelmében. A vasútállomás mellett elterülő lezárt temetőnk felig már sikerült „visszahoznunk” elvadult állapotából. De csak felig! Hála legyen érte a Pölgármester úrnak és Knapcsek Lajos jó

Testvérünknek, szomszédunknak. Az áthatolhatatlan dzsungel jelentős részét már kiirtottuk. Mutatják és igazolják ezt az örvendetes tényt ezek a fényképfelvételek is. De költséges utómunkálatokra van még szükségünk ahhoz, hogy másfél hektárnyi temetőnket kaszálatni tudjam, illetve tudjuk. Ha ezt nem tesszük, abban az esetben egy éven belül ismét vadonná válik ez a kegyeleti helyünk. Tudom, hogy ezt nem akarjuk.

Szeretettel kérem megértő, áldozatos támogatástokat ilyen célú pénzzadományok formájában. Behozhatók vagy beküldhetők a Plébánia Hivatalba (Mátyás király u 1).

Jóságokat előre is megköszönöm!
Isten áldását kérem Rátok, családtagjaitokra és munkátokra.

Hálás szeretettel: Mihály atya

Fiatalokról fiataloknak

Kis Bálint Napok - 2005. június 4-8.

Immáron negyedik alkalommal rendeztük meg iskolánk névadójának, Kis Bálint rektor-tanítónak tiszteletére szervezett ünnepsorozatunkat. Ugy gondoljuk, bátran kimondhatjuk, hogy a Kis Bálint Napokkal hagyományt és értéket teremtettünk, melyek nevelő-oktató munkánkhoz is pozitívan hozzájárulnak. Jól érzékelhető az a közösségteremtő összetartó erő, mely az ünnepsorozatra való készülődés időszakában van jelen az osztályközösségekben és a tantestületben egyaránt. Szellemileg és lelkiileg is értéket teremt a névadónk személye, és hat a mába pedagógiai hitvallás. S miközben hat a szellemisége, át is örökül.

„...Annak az oskolának meg maradására nevelkedésére és épületére egész örömmel tehetséggel jó lélekkel vigyázok...” – vallotta Kis Bálint, iskolánk névadója.

- Hiszem azt, hogy névadónk szellemiségének és pedagógiai hitvallásának mindennapi munkánk végzése során szerezhetünk leginkább érvényt. Tegyük ezt mindannyian emberséggel, a munkánk iránti felelősségtudattal, és egymás iránti megértéssel – mondta Fülöp Istvánné, a Kis Bálint Általános Iskola igazgatója június 4-én az emlékünnepek köszöntő beszédében. Az ünnepségen iskolánk diákjai, szülői és dolgozói mellett megjelentek Gyomaendrőd város vezetői, a Képviselő-testület tagjai, a társintézmények vezetői, képviselői valamint meghívott vendégként látogattak el hozzánk az iskola egykori tanárai és diákjai is.

Emlékünnepeink értékét növelte, hogy helyt adott több, 50 éve végzett osztály vendi-ál-találkozójának. Ők voltak akik fél évszázada fejezték be tanulmányaikat az első alma-materükben, az akkor még különálló Hősök úti leányiskolában, a Fő úti fiúiskolában, a Halmagyi, Telekpusztai, Kisnyilasi, Örökösnyilasi, Póhalmi, Ugari, valamint a Kossuth Tsz. külterületi iskolákban. Külön öröm volt mindannyiunk számára, hogy az egykori diákok mellett köszönthettük volt tanáraikat, kedves nyugalmazott kollégáinkat is.

A Kis Bálint Napok megrendezése során minden évben újabb értékekkel, hagyományokkal gazdagítjuk iskolánkat. Így volt ez, amikor címet, zászlót, emléktáblát avattunk az előző években. S így volt ez most is, amikor a június 4-i emlékünnepeken a több évtizedes, áldozatkész pedagógiai munka elismerésének és megbecsülésének szándékával emléktáblát avattunk, melyre az iskolánkban legalább 25 éve tanító pedagógusok neve került fel. Kordokumentumként az

1950 és 2005 közötti időszak adatait dolgoztuk fel. Ennek ismeretében sajnos már többen nem lehetnek közöttünk. Emlékük előtt fejet hajtva, szeretettel és megbecsüléssel gondolunk rájuk.

- „Szépen, csendben szokta ez a fajta ember taposni az éveket. Csendben, de tartalmasan, egyenletesen, nagy felelősséggel nevelve fel gyerekek újabb és újabb nemzedékeit” – hangzott el iskolánk igazgatójének beszédében az idézet, és így folytatta: Tudom, hogy ebben a szellemben tanítottak, tanítanak iskolánkban. A jövőben is számíthatunk felelősségteljes munkájukra, jelenlétükre. Köszönjük a munkát, amit a gyermekekért és értünk végeztek!

Az emlékünnepeken került sor a diákönkormányzat által 2004-ben alapított új, hagyományteremtő pályázatok és versenyek díjainak átadására. Többek között a Darvas Tibor, iskolánk egykori magyar-történelem szakos tanárának emlékére alapított versillusztráció- és versmondó verseny értékelésére. Itt szeretnénk köszönetet mondani a Darvas családnak, akik a versillusztráció versenyre különdíjat adományoztak, melyet Ádám Flóra 5. osztályos tanuló vehetett át Darvas Tibor lányától, Uhrinné Darvas Erzsébet tanárnőtől. A diákönkormányzat által alapított Legjobb Közösség díjat, egy vándorszerleget, a 4. d. osztály nyerte, míg az Év szülője díj, egy gravírozott toll büszke tulajdonosa Földiné Papp Erika, a 7. b. osztály által javasolt szülő lehetett. Külön köszönet a Gyermekért Alapítvány kuratóriumának, akik a díjak anyagi háttérét biztosították.

A 4. Kis Bálint Napok rendezvénysorozatát Katona Lajos, városunk alpolgármestere nyitotta meg. A délután gálaműsorral folytatódott a gyomaendrői Katona József Művelődési Központban, ahol iskolánk diákjai versekkel, mesékkel, hangszeres szövegekkel, énekkari művekkel, csoportos táncokkal, tornabemutatóval ajándékozták meg a nézőközönséget. Köszönetet mondunk Timár Krisztiánnak, a Kner Táncsportklub vezetőjének, aki lehetővé tette, hogy a társastánc évadzáró későbbi kezdésével iskolánk is ezen a napon tarthatta meg a gálaműsort.

A nap a Gyermekért Alapítvány kuratóriumának szervezésében megrendezésre kerülő alapítványi bállal zárult a Bowling Treff Söröző és étteremben, ahol a Kner és a Rumba Társastáncklub táncosai nagy sikerű bemutatkozó műsorral szórakoztatták a vendégeket.

A Kis Bálint rendezvénysorozat június 6-án hétfőn, mind az alsó és felső tagozaton rendki-

vüli tanítási órákkal folytatódott. Alsó tagozaton a pedagógusok többek között rendhagyó zenés testnevelés órát, ének órát, irodalmi jellegű szerepjátékot, Érdekességek az állatvilágban – környezetismeret órát, Törd a fejed! - matematika órát, bábozást tanítottak a gyerekeknek. A felső tagozaton a diákok a következő rendhagyó órák közül válogathattak: Spiele und Lieder – német óra, A televízió és az ember – médiaismeret óra, Érdekes természeti jelenségek, érdekes kísérletek – fizika óra, Törd a fejed! – matematika óra, Játékos nyelvi feladatok – magyar óra, Skóciai útibeszámoló – földrajz, angol óra, Kísérletezzünk együtt! – kémia óra, Mozogjunk együtt! – testnevelés óra, Ásványok és kőzetek – földrajz óra, Öröklődésünk titkai – biológia óra, valamint dal és játéktanulás.

Június 7-én kedden a Ki a szabadba! jelszóval csalogattuk az osztályokat természetjárásra a Hármas-Körös páratlan szépségű túraútvonalain. Délben a diákokat finom paprikás-krumpli várta az iskola napközi-konyháján. A nap fénypontja a Gyermekért Alapítvány által meghívott Hevesi Imre és zenekarának fergeteges koncertje volt a Katona József Művelődési Központban. Itt szeretnénk köszönetet mondani Megyeriné Csapó Ildikónak, a művelődési központ igazgatójének, hogy a gálaműsoron és a koncerten is birtokba vehettük a művelődési házat.

A rendezvénysorozat utolsó napja, június 8-án szerdán, kézműves nappal zárult, ahol az üvegfestés, graffiti, börtárgykészítés, hajtogatás, papírméretés, ikebana, nemezelés, gyöngyfüzés, fűbaba- és sárkánykészítés mellett salátabár várta a gyerekeket.

A Kis Bálint Általános Iskola nevelőtestülete köszönetet mond a Gyermekért Alapítvány kuratóriuma elnökének, R. Nagy Tibornak, valamint Dr. Timár Gyöngyi és Arnóczky Györgynek kuratóriumi tagoknak a rendezvénysorozatot lelkesen támogató, szervező munkájukért, valamint minden segítő szülőnek és vendégnek.

S befejezéséért álljon itt igazgatónk gondolata:

- Ahogy most szétnézek, s látom az arcokat, önkéntelenül is arra gondolok, hogy összetartozunk. Összekötnek bennünket a mindennapok küzdelmei, az, hogy együtt tanítunk, és tanulunk, együtt dolgozunk. Összekötnek bennünket gondjaink, bánataink, sikereink és örömeink, közös élményeink...

Kis Bálint Általános Iskola nevelőtestülete

A Sallai úti iskolások üde színvonalja a gálaműsoron

Börözés a kézművesnapon

Irodalmi oldal

Gergely Ágnes

Carmen Lugubre

Versek

1963-2003

Cyászének a címe Gergely Ágnes legújabb kötetének, amely az Ünnepi Könyvhéten, József Attila születésének 100. évfordulóján jelent meg a Múlt és Jövő Kiadó gondozásában.

A könyv hátsó borítóján olvasható sorokkal ajánljuk mi is olvasóink figyelmébe az itt egybegyűjtött, ismert és kevésbé

ismert verseket, amelyek a Gergely Ágnes-i költészet kiemelkedő darabjai.

„Szigorúan igényes válogatás – mindössze ötvenkilenc vers – az

eddig életműből: negyven év költeményeiből. Carmen lugubre. Cyászdal. Cyászének. A legrégebbi irodalmi forma, megvan alighanem az ősköltészet óta. Talán mindig is létezett. És szinte beláthatatlan sok változatban.

Gergely Ágnes változataiban fényes, sziklapontosan megvésett sorokban karolja egymást a végesség: élet és halál. Végtelen spirálban hömpölyögnek itt a gyilkos századok, kiváltképp ez az épp csak hogy elmúlt huszadik. És hömpölyögnek halhatatlan zenék, feltörő tornyok, örök versek, képek, paloták – ember műve ez is valamennyi. De visszaperelhetnek-e valamit is, megőrizhetnek-e bárkit és bármit is a haláltól? Igen is, nem is? Vagy nem így szól a kérdés!

Hát a többiek! Szeretteink! Az érintések emlékei! A tanúságok, amelyeket mások életéről tehetünk!

Hát a magunk élete, a magunk tanúságtétele!

Nem ne várjon az olvasó álszent vigasztalást, se felemelő erkölcsi tanulságot. Tartást, fegyelmet, a művészi forma, az ember teremtetten érték tisztelgetését, mély, többnyire meglepő képekben kifejeződő gondolatiságot, olykor jeremiádos-keserű gúnyt annál inkább, és egy gazdag motívumokból építkező, intellektuálisan kifinomult, mély érzésekből táplálkozó, gyökereivel messze nyúló költészetet egy tudatosan, nagy műgonddal megkomponált kötetben. Ez maga a tanúságtétel. Pontos válasz az ügyetlenül feltett kérdésre. És még ennyit post scriptum: „Csak szeretetből ér vagyom. / Ott van minden a polcokon. / Csontja sincs, árnyék az-a kéz. / Az égre nézz, az útra nézz.”

Polányi Éva

FOHÁSZ LÁMPAOLTÁS ELŐTT

Uram, óvj meg a tökéletességtől.
Mint vasalópokróc szélén az ékalakú
égésnyom: hagyd meg rajtam
hibáimat, kezeld nyomát. E városban,
hol a két part egymást vicsorogva nézi,
rajzolj rám holland tulipánmezőt. S ha
tárgyaidra írod: „vigyázat, nagyfeszültség”,
helyezz el cinkosként áramkörödben. Olyan
ritkán látható az esthajnali csillag, régi
juhnyájak öre. Kumuluszok közt, a
szétragadt világban nem látjuk egymást.
Perzsel, pusztuló, zárlatos csontjaimban
öslények emlékezetével
add világítanom, míg besötétlik.

(1976)

A 137. ZSOLTÁR

Ültünk Babylon folyópartjain.
Sirtünk. Babylon tenger nélkül él.
Hárfánk a fűzfán. Másképp szól a kín.
Tőlünk verejték kell, nem szenvedély.
S nem érv, erünkől mért dőlt itt a vér.
Hát kihűlt jobbjom legyen rá az ámen,
ha elfeledlek egyszor, Jeruzsálem.

Jelünk itt falba karmolja a nép.
Kik biztatják, sem tudják, mért teszik.
Királyi jel, sok más jelet tulélt.
Ne ródd fel, Uram, véteköd nekik!
Ne vágasd falhoz szép kisdedeik...!
És fájó orcám rángjon majd a számhoz,
ha elfeledlek egyszor, Arany János.

(1992)

AJTÓFÉLFÁMON JEL VAGY Apám emlékére

Nincsenek emlékeim,
és ha vannak sem őrzöm őket.
Sohasem koslatom a temetőket,
nem rendít meg a szerves kémia.

De néha, így november táján,
ha köd van és nyirkos ablakok
mögött levegő után kapkodok
-testednek hollétérol mit se tudván-
a vegetatív emlékezés útján
fel-felzúvárog egy mozdulatod.

Érzem, hogy hosszú, ideges ujjaid között
termosz forog és rossz konzervnyitó,
zsebkes és tátott szájú hátizsák,
meleg alsónemű és imakönyv,
s a súlytalan teher alatt a hátad
ropogva eszmél rá, hogy birja meg.
Érzem, hogy indulsz. Kilépsz, jólőtözött csavargó,
sohase mész, csak indulsz,
nevetve hátranézel, harmincnyolc évesen,
visszajövök, hamar, bölintod, mutatod
- másnap lett volna a születésnapod –
és vinnyogva, befelé sírsz, mint egy Mednyánszky-kép,
és integetsz – hogy integetsz!

Ajtóféléfámon jel vagy: megtapadtál,
A Ferdinánd-híd, a tenyéryi rács,
a lucskos út, a végelgyengülés, a fűzabálás
vak képzelés csak mind, elmeszülemény,
hiszen hazudtam, látni szoktalak,
a novemberi fojtó ég alatt
velem indulsz, lélegzel, könnyeid
az én torkomat szorítják, és én hagyom,
s ott fön, ahol nincs keresnivalója,
az a szádból kiütött, vékonyka Memphis cigaretta
átegeti a bőrt egy csillagon.

(1963)

A VÉDTELENSÉG

Csak szeressenek, akármerre vagy.
Négyzet formájú kertek rejtélyes
ágbogán, harkálykopogásos erdők
napvillogása közt, Bach-zenében
ha egy másodpercre kihagy a cembalo
pedál-lélegzete. Míg Isten ilyen
messze van, szünetjelnek képzellek el,
kicsinynek, tollpíhésnek, védtelennnek.
Olyan áttekinthetetlen körülöttünk

a rengeteg, oly sok benne a dísz,
a hang, a felesleges gőzölgés,
a figyelem szétszóratása hasztalanra.
Amíg érzek, bennem csend van.
De hagyjanak romokban engem: nem több,
mint látvány. Csak fölüléd ne távozzék
s ne múljék el az az árnyékos
nagy Tenyér. Napégetés, holdörület
megszürve érjen hozzád. Sorsod ellen,
napjaim ellenében áthatolható, valódi fény
vigyázza mozdulataid, s ne fényképezhető
és leletté képezhető, művi sugárzás. Minden
ösvény ismerjen rád, és nyomodban
nyugodjék meg a por, az átforrósult
kősziklák, a sivatagi kaktuszok közt
ágáló, hatalomvágy verte részek.
Zuhantában torpanjon meg a sérült
meteor. És váljék újra műhely a világból.
Csak szeress benne lenni, ez itt a rendelésed.
Csak szeressenek, akármerre vagy.

(1989. augusztus)

ZRÍNYI MIKLÓSHOZ

Mit csináljak Sziget várával én,
mit mond nekem Drégely vagy Eger!
A méltó zászlófelvonásra engem
nem hívnak el.

Mit csináljak ős Budavárral én,
jatangánt őrizzek vagy lakatot!
Mikor a kulcsot átvette a szultán,
nem voltam ott.

Mit csináljak Moháccsal én,
ahol üresen folyik a patak!
Álltam az osztrák haláltáborokban
néma zuhanyrózsák alatt.

Mit csináljak azzal a mondattal én,
hogy „Ne bántsá a magyart”!
Akibe beleszerettem,
még mindig belehalt.

(1997)

Ízes Ízek

Július

Nyári húsfazék

Apróra vágott hagymát pirítunk, majd 25 dkg apró kockára vágott sertéscombot adunk hozzá és pár percig pirítjuk. Római cseréptálat beáztatunk, majd vegyesen a húst, kockára vágott burgonyát, karikára vágott sárgarépát, zellert beletesszük a tálba, meghintjük petrezselyemzölddel, kevés zsiradékot teszünk rá és 2 dl vizet, melyben egy evőkanál Vegetát elkeverünk. Lefedve 50-60 percig sütjük. Egytálételként tálaljuk.

Seidl Ambrus

ELADÓ

800 m² bekerített
vízparti gyümölcsös a Sóczó-zugban.
Rajta köépület, aláépített pincével.

Érdeklődni lehet:
66/284-196

Növényvédelmi szakmérnök szaktanácsadási munkákat vállal.
Gyomaendrőd határában lévő földeken, a szükséges munkák
szakszerű elvégzése mellett a vegyszerek beszerzését

és szállítását is vállalom:

PETRÓCZKI HUNYAD ÁRON

növényvédő szakmérnök

Gyomaendrőd Téglagyári Dűlő 511.

Telefon: 06-70-385-8918

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó
márkabolt és szervíz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények
Hűtőszekrények, fagyasztóládák,
mosógépek, háztartási kisgépek

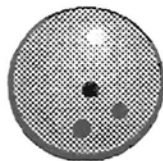
Szórakoztató elektronika
Szegek, csavarok, zárok, lakatok
Fürdőkádak, mosdók, csaptelepek, mosogatók
Villanszerelési anyagok

GYOMAENDRÖD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

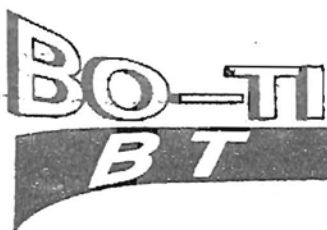
Fő út 81/1. a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit.
Bankettek, bálók, vacsorák, lakodal-
mak, díszbédél összekötött értekez-
letek, konferenciák, találkozók ren-
dezése mérsékelt árakon lehetséges 160
fő befogadásáig. Az étterem speciális
kivánság szerinti menü elkészítését is
vállalja.

Délután öt órától a bowling pálya bé-
relhető óránként 1.800-forintért.

Telefon: (66) 282-048, (20) 9520-243

**Mezőgazdasági, Műszaki és
Szolgáltató Betéti Társaság,**
Hunya, (Rákóczi u. 55-57.)

mezőgazdasági üzemek, kis-
termelők részére komplett
mezőgazdasági szolgáltatást
vállal.

Biztosítja a termeléshez szük-
séges műtrágyát, vetőmagot és vegyszert.
Vállalja a megtermelt növény tisztítását, szárítását, tárolását, ér-
tékesítését.

Érdeklődni lehet: 66/389-689 Tel/Fax, továbbá 66/532-610 sz és
66/532-611. sz. telefonokon.

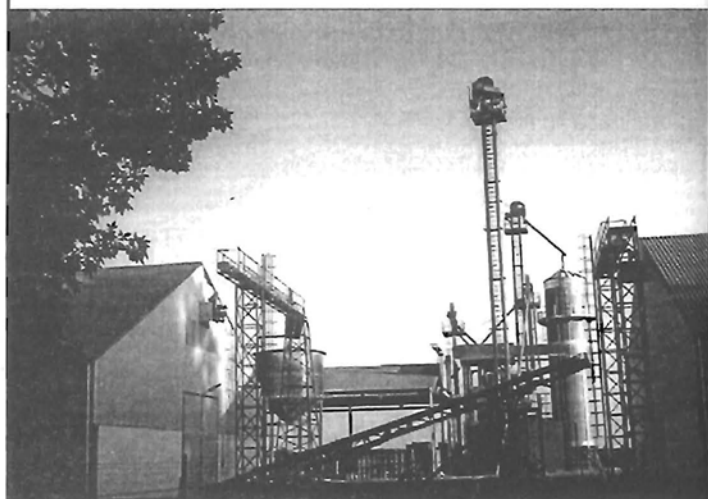
E-mail: boti.bt@bekesnet.hu, boti.bt@mailbox.hu

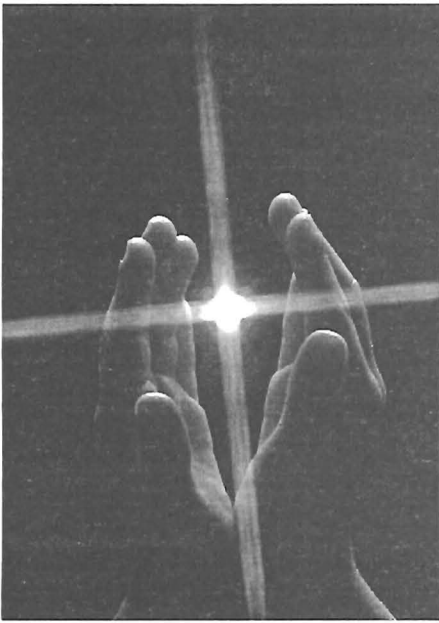
5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
(T/F: 66/386-614, 386-226)

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- Építőipari gépek, segédeszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGBA KÖLTÖZTEK

Felesége, leánya, unokája.

HANYECZ MIKLÓS endrödi lakos május 29-én hosszú, súlyos betegség után 64 évesen elköltözött az élők sorából. Gyászolja a családja.

HORNOK BÁLINT, jún. 13-án halt meg, Hunya, Ady u. 10. alatt lakott, 84 éves volt, gyászolják, leánya, veje, unokái, dédunokái.

HUNYA LAJOSNÉ TÍMÁR ROZÁLIA jún. 19-én halt meg, Hunyán, a Bartók u. 1. alatt élt, 91 évesen megtért Égi Urához. Gyászolják, leánya, veje, unokái, dédunokái.

LENGYEL LÁSZLÓ nyugalmazott plébános jún. 4-én megtért Isteni Mesteréhez, Akit egész életében hűségesen szolgált. Végakarata szerint Hunyán vettünk tőle búcsút június 14-én. Itt nyugszik a feltámadásig, volt hívei körében.

SZABÓ ZOLTÁN, aki az Endrödi utcában élt, súlyos betegség után visszaadta lelkét Teremtőjének, és az Örökkévalóság Honába költözött. 66 éves volt. Gyászolják: Felesége, lányai, veje, anyósa, rokonai, ismerősei, az egyháztestület tagjai, és a gyomaendrödi kereszténydemokraták.

ÖZV. TÓTH LAJOSNÉ Gyuricza Margit, aki korábban a Sugár utcában lakott, 83 éves korában hosszú betegség után elhunyt Tatabányán. Gyászolják: a családja és az ismerősök.

Özv. VARJÚ IMRÉNÉ Vaszkó Gizella, volt endrödi Zöldfa utcai lakos, június 18-án rövid, súlyos betegség után megtért Teremtő Urához. Gyászolják: fia, lánya és családjaik, unokatestvérei és az ismerősök.

Az endrödi Katolikus Központi Temetőben kriptasírhelyeket lehet vásárolni. További információ a plébánián hivatalos időben személyesen, vagy a 66/283-940-es telefonszámon.

Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!

Az endrödi katolikus temetők takarítását, karbantartását támogathatjuk adományok felajánlásával:

Készpénzbefizetés az endrödi plébánián hivatali időben (munkanapokon 8-12), vagy az Endrödi Szent Imre Egyházközségért Közhatalmi Alapítvány számlájára befizetéssel vagy átutalással. Számlaszámunk: 53200015-10003231 Endröd és Vidéke Takarékszövetkezet.

Az endrödi templomban, a katolikus szertartás szerint eltemetett halottakról 40 évre visszamenőleg, név szerint megemlékezünk haláluk évfordulójuk napján.

Szép és üdvös lenne, ha a gyászoló család, egy éven belül havonta, egy éven túl évente szentmisét ajánlana fel elhunyt szeretteikért.

*„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek;
Hídba szállnak árnnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”*

(Gyúász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezzünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

BURAI ZOLTÁN, aki Endrődön a Fő úton élt, június 15-én 68 korában befejezte földi pályáját rövid, súlyos betegség után. Gyászolják:

Fényképalbum

Tóth Imre kovácmester és családja, 1923.
hátsó sor közepén: Tóth Imre teológus, a későbbi hunyai plébános

Fenti kép: 1955 tavasza - lenn: 1953. május

GAZDAKALENDÁRIUM

SZENT JAKAB HAVA

Információ gazdálkodóknak

Bogarasok: A kukoricabogár

Az 1974-ben kiadott Bognár-Huzián Növényvédelmi állattan szakkönyvben hiába keressük a kukoricabogár leírását. Az akkor végzett hallgatók kedvenc témája volt az új kontinensről származó növény, melynek kevés a kártevője és a gombabetegségek közül is csak a rettegett Helmintospórium maydis T4 rasszáról kellett számot adni.

A nagy növénytermesztési rendszerek a monokultúrát zengték: "Kukoricát kukorica után". A kórtanosok figyelmeztetése a fuzáriumról gyengén hallatszott, mert abban az időben a 15 millió tonna gabona előállításra volt a fő cél.

A burgonyabogarat már természetes és ismert kártevőként fogadtuk el és nem gondoltuk, hogy újabb importalany érkezik a csodált kontinensről. Megjött: a kukoricabogár (*Diabrotica virgifera virgifera*). A tudományos nevet természetesen nem kell minden gazdálkodónak megjegyezni, de erről a kártevőről illik mindig többet és többet tudni. Az ismeretszerzést segíti egy FAO projekt, melynek mottója:

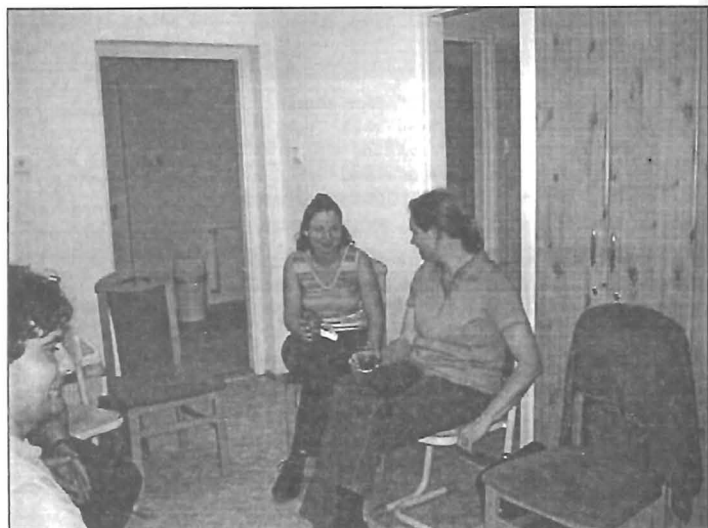
„Ha hallom, elfelejtem, ha látom megjegyzem, ha felfedezem magamévá teszem”

„Az amerikai kukoricabogár elleni integrált védelem fejlesztése Közép- és Kelet-Európában” a projekt pontos megnevezése, melynek gazdája a gödöllői egyetem a SZIE, és annak növényvédelmi tanszékvezető professzora Kiss József. Az Enródi Gazdakör tagjai közül már az indulás évében, 2003-ban csatlakoztak a programhoz. A lelkes csoportvezető Komáromi Judit jó kapcsolatot alakított ki a helyi gazdákkal. A program egyre bővült és az országban már több helyen folyik a fenti mottó szerint a gazdaképzés és formálódnak a közösségek. Komáromi Judit a program koordinátora lett és a helyi csoport vezetését Várfi András vette át. A csoportvezetők rendszeres képzésen vesznek részt. A legutolsó csoportvezető-képzésnek adott otthont a Bethlen Gábor Szakképző Iskola, ahol kellemes két napot töltöttek el a program felelősei.

Várfi András
csoportvezető

Gyakorlati munka a szántóföldön
Szódi Szilvia doktorandusz jegyzetel

Eszmecsere (jobbról Frederike Praasterink FAO)

Komáromi Judit a program koordinátora